

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

21^e JAARGANG

WOENSDAG 22 JULI 1936

No. 1073

COMMISSIE VAN REDACTIE:

*P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).*

Assistent-Redacteur: L. R. W. Soutendijk.

*Redactie-adres: Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruijgeplaatweg.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.*

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pagina's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 16,—. Abonnementsprijs Economisch-Statistisch Maandbericht f 5,— per jaar: Beide organen samen f 20,— per jaar. Buitenland en Koloniën resp. f 18,—, f 6,— en f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad en het Maandbericht gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties.

INHOUD.

Rij.

DE TOEKOMST VAN DE ARGENTIJSCH—NEDERLANDSCHE BETREKKINGEN door <i>Dr. A. E. Bunge</i>	534
Binnenscheepvaartproblemen door <i>J. P. B. Tissot van Patot</i>	536
Een wet op de personeelfondsen door <i>F. O. Boogaard</i> ..	538
De Rijksmiddelen over Juni 1936	539
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De hervorming van de Bank van Frankrijk door <i>Dr. H. Weichmann</i>	540
AANTEKENINGEN:	
De coöperatieve beweging in Denemarken	541
Schulden, goud en internationale economische op- leving	542
ONTVANGEN BOEKEN	543
MAANDSIJFERS:	
Overzicht van den stand der Rijksmiddelen	544
Statistieken:	
Groothandelsprijzen	546—547
Geldkoersen-Wisselkoersen-Bankstaten	545, 548

ROTTERDAM, 20 JULI.

Het gerucht, dat Engeland bereid zou zijn aan Duitschland eenige territoriale concessies te doen in ruil voor Europeesche garanties, zal in Engeland wel protest uitlokken, mede gezien de herhaalde regeeringsverklaringen, dat geen koloniale transacties zouden plaats vinden, al gaan er ook andere stemmen op, zooals van Lord Lothian, die in een rede te Londen een bijdrage van alle koloniale mogendheden aan Duitschland bepleitte en van Minister Pirow in Pretoria, die veel consideratie met de Duitsche eischen toonde. Duitschland zal weer bemerken hoeveel prijs er op zijn medewerking wordt gesteld en zal zich dus ongetwijfeld strak houden. Het feit evenwel, dat daar onlangs een Rijksbond voor Koloniën is opgericht om de gedachte aan koloniën bij het Duitsche volk wakker te houden, welk doel ook op andere wijzen wordt nagestreefd (wij wijzen o.m. op een serie plaatjes, in sigaretten verpakt, betrekking hebbende op de „Duitsche koloniën”), doet aan deze zijde toch principieele waardeering voor dergelijke tegemoetkomingen verwachten.

Nu Italië geen koloniale eischen meer heeft, zal het zich op verbetering van de economische betrekkingen toeleggen, want de ontwikkeling van den export wordt het eenige middel genoemd, waardoor het zich weer financieel zal kunnen herstellen en hiervoor is uiteraard meerdere politieke rust noodzakelijk. In dit licht valt ook te begrijpen, dat het zich, nu de sancties ten einde zijn, sans rancune aan herstel van de handelsbetrekkingen wil wijden, en reeds eenige orders in Engeland plaatste. Ook een Nederlandsche vertegenwoordiging is naar Italië vertrokken. Evenals de handelsmissie, welke naar Zuid-Amerika zal vertrekken, een teeken, dat ons land zich krachtig op vergrooting van den export toelegt.

De uitvoer van Java en Madoera blijkt over het eerste halfjaar 1936 naar hoeveelheid te zijn gedaald, doch naar waarde te zijn gestegen. Men kan hierin een bewijs zien van de tendens tot prijsstijging, welke op het oogenblik op de wereldmarkt zichtbaar is en welke voor sommige producten door de groote droogte in de Vereenigde Staten wordt gestimuleerd. De sterke daling van de prijzen voor tuinbouwartikelen in Nederland moet, volgens deskundige verklaring, geweten worden aan de onvoldoende betalingscontingenten voor onze groenten naar Duitschland. Ir. Louwes heeft de positie van den Nederlandschen landbouw geschilderd en er op gewezen, dat ons land er rekening mee zal hebben te houden, dat onze ruilgelegenheid voor agrarische producten naar onze vroegere afnemers zal afnemen tengevolge van het streven in de meeste landen om den buitenlandschen handel quantitatief en financieel te controleren. Wat den vrijhandel voor Nederland beteekent, is ook nog eens geschetst door Prof. Gerretson in het tweede deel van de „Geschiedenis der Koninklijke”, als hij erop wijst, dat wij allen aan den Nederlandschen waterkant den vrijhandelsgeest in het bloed hebben, al heeft de jubilerende Sir Henry Deterding het eenigszins gecorrigeerd en geordend.

DE TOEKOMST VAN DE ARGENTIJSCH-NEDERLANDSCHE BETREKKINGEN.¹⁾

De relaties met betrekking tot handel, financiën en industrie tusschen Argentinië en Nederland zijn belangrijk, maar ongetwijfeld kunnen zij zich in de toekomst nog aanzienlijk ontwikkelen.

In 1934 heeft Nederland de tweede plaats ingenomen onder de koopers van Argentijnsche producten. Van den geheelen Argentijnschen uitvoer was in 1913 8.2 pCt. bestemd voor Nederland, in 1926 9.2 pCt. en in 1934 11.4 pCt. De volgende tabellen geven de absolute en relatieve waarde van den Argentijnschen uit- en invoer in deze jaren.

Uitvoer uit Argentinië.
Werkelijke waarde (in duizenden Pesos papier).

Landen van bestemming	1913		1926		1934	
	Waarde	%	Waarde	%	Waarde	%
Engeland	293.807	24,9	452.345	25,1	553.476	38,5
Nederland ¹⁾ . . .	108.730	9,2	147.488	8,2	163.794	11,4
België	79.896	6,8	135.632	7,5	141.109	9,8
Duitschland . .	141.367	12,0	186.524	10,4	120.006	8,3
Ver. Staten . . .	55.884	4,7	163.961	9,1	78.838	5,5
Frankrijk	92.068	7,8	104.382	5,8	77.949	5,4
Brazilië	59.336	5,0	67.834	3,8	61.173	4,3
Italië	48.913	4,1	77.057	4,3	60.678	4,2
Denemarken . .	1.789	0,2	7.301	0,4	20.342	1,4
Noorwegen . . .	2.632	0,2	7.032	0,4	15.481	1,1
Alle landen . . .	1.179.900	100,0	1.800.406	100,0	1.438.434	100,0

¹⁾ Bij de cijfers over de jaren 1913 en 1926 van het Alg. Dep. voor Statistiek is resp. 53.507.000 en 81.961.000 bijgevoegd, zijnde 20 pCt. van de verschepingen „aan order” gedurende die jaren en waarvan de statistiek geen definitieve bestemming aangeeft. Dit percentage wordt afgeleid uit de waarnemingen, gedaan vanaf 1927 en die aantoonen, dat, van alles wat „aan order” wordt verscheept, ongeveer 20 pCt. naar Nederlandsche havens gaat.

Invoer in Argentinië.
Werkelijke waarde (in duizenden Pesos papier).

Landen van oorsprong	1913		1926		1934	
	Waarde	%	Waarde	%	Waarde	%
Engeland	350.122	31,0	361.151	19,3	292.310	26,3
Ver. Staten . . .	165.938	14,7	460.924	24,7	145.802	13,1
Duitschland . .	190.759	16,9	212.339	11,4	97.462	8,8
Italië	93.163	8,3	168.244	9,0	86.385	7,8
Brazilië	24.768	2,2	96.069	5,1	62.781	5,7
België	58.727	5,2	89.129	4,8	57.841	5,2
Frankrijk	101.853	14,2	137.710	7,4	53.148	4,8
Indië ¹⁾	—	—	—	—	52.850	4,8
Japan	2.323	0,2	9.526	0,5	32.038	2,9
Spanje	33.142	5,1	43.618	2,3	26.561	2,4
Canada	4.419	0,4	18.673	1,0	15.823	1,4
Nederland	10.898	1,0	21.776	1,2	14.718	1,3
Alle landen . . .	1.127.789	100,0	1.869.310	100,0	1.109.932	100,0

¹⁾ De getallen van 1913 en 1926 betreffende Indië werden in die jaren niet gespecificeerd.

Uit de percentages van Nederland blijkt de Argentijnsche uitvoer naar Nederland den invoer uit Nederland sterk te overtreffen.

Bij de bestudeering van de handelsbalans van Argentinië en Nederland moet men er rekening mede houden, dat de Nederlandsche havens invoerhavens zijn voor granen en vlas bestemd voor andere landen van Europa. Hiervan een analyse te maken, zou voor dezen arbeid te ver gaan; wij specificeren dus voor zoover de belangrijkheid dit eischt. Bij zulk een analyse is het van belang de artikelen en producten groepsgewijze te specificeren, zooals men kan zien in de tabel, onderaan in de volgende kolom.

Sinds 1910 is het saldo tusschen import en export met de Nederlandsche havens ten gunste van Argentinië geweest, zooals men in de volgende tabel ziet.

¹⁾ Het bezoek van een Nederlandsche handelsmissie aan Zuid-Amerika geeft dit artikel van de hand van Dr. A. E. Bunge, een van de meest bekwame economen van Argentinië en leider van de „Revista de Economía Argentina”, een bijzondere actualiteit. Red.

Argentijnsche handel met Nederland.
Werkelijke waarde (in duizenden Pesos papier).

Jaren	Invoer	Uitvoer ¹⁾	Saldo ten voordeele van Argentinië
1910	6.167	57.378	51.211
1911	7.471	31.954	24.483
1912	9.081	90.257	81.176
1913	10.898	108.730	97.832
1914	7.551	66.860	59.309
1915	6.061	109.701	103.640
1916	8.450	100.279	91.829
1917	5.152	26.080	20.928
1918	2.389	27.716	25.327
1919	4.838	183.624	178.786
1920	14.991	202.389	187.398
1921	16.551	134.130	117.579
1922	16.795	137.207	120.412
1923	28.146	155.627	127.481
1924	21.614	247.291	225.677
1925	27.491	176.822	149.331
1926	21.776	147.489	125.713
1927	23.552	253.374	229.822
1928	26.169	266.584	240.415
1929	31.239	209.064	177.825
1930	22.589	130.041	107.452
1931	14.406	154.125	139.719
1932	11.288	161.081	149.793
1933	11.504	107.975	96.471
1934	14.718	163.794	149.076

¹⁾ Vanaf 1910—1926 worden aan de officieele cijfers toegevoegd 20 pCt. van den totalen export „aan order”, welk bedrag men veronderstelt in de Nederlandsche havens te zijn gelost. In genoemde jaren werd niet onderzocht wat voor die havens was bestemd.

Argentijnsche export naar Nederland (Pesos papier.)

Producten	1913	1926	1934
Levend vee	—	405	1.595
Bevroren rundvleesch .	311.059	3.082.882	354.757
Geconserveerd vleesch .	20.736	535.620	166.859
Vleeschmeel	—	147.382	207.114
Vleesch	356.332	4.215.525	739.009
Gezouten runderhuiden	128.491	2.345.891	1.367.091
Huiden	129.716	2.530.059	1.812.359
Vuile wol	858.264	1.531.839	1.833.516
Gewasschen wol	—	86	374.913
Wol	858.264	1.564.545	2.262.813
Caseïne	163.007	212.948	253.398
Melkproducten	163.007	314.773	254.576
Talk en vet	4.873.966	9.113.152	2.257.691
Gezouten darmen	7.116	665.614	867.955
Kanen	—	—	309.097
Bijproducten	4.972.718	10.705.091	4.506.909
Veehouderij	6.480.037	19.330.398	9.577.261
Tarwe	19.672.955	12.021.643	28.658.295
Maïs	6.590.341	12.590.227	45.351.307
Vlas	8.080.007	12.692.730	54.948.600
Haver	8.646.784	1.170.636	2.450.520
Gerst	379.614	2.348.561	12.198.728
Rogge	614.525	1.630.116	2.029.116
Kanariezaad	1.670	180.100	318.093
Granen	43.994.121	42.634.013	146.133.249
Meel	102.914	818.914	523
Prod. v. gemalen tarwe .	178.405	1.083.498	131.679
Zaad van zonnebloemen	—	—	703.950
Koeken v. olie. zaden .	133.827	198.643	212.450
Oliehoudende zaden . . .	133.827	198.643	1.023.545
Andere landb. product. .	11.445	301.446	723.390
Landbouwproducten . . .	44.317.798	44.217.600	148.011.863
Quebracho-extract	32.353	1.720.477	4.820.775
Quebracho-hout	149.834	16.273	159.364
Boschproducten	200.636	1.754.150	5.017.091
Verscheidene artikelen	419.195	225.150	1.187.991

Totaal . . . . . 51417666¹⁾ 65.527.298²⁾ 163.794.206

¹⁾ Dit getal is uit het jaarboek 1913. Het cijfer is later veranderd in 55.222.573.

²⁾ Deze totaalcijfers, evenals de gedeeltelijke, sluiten niet in de verschepingen „aan order”, waarvan de definitieve bestemming niet is nagegaan. Wat hiertoe zou behoren (20 pCt. van het totaal der zendingen „aan order” volgens het percentage van 1927 en 1934) bedraagt ongeveer 53.507.000 en 81.961.000 Pesos papier, welk bedrag bijna geheel bij dat der granen moet worden gevoegd.

Argentijnsche export naar Nederland.
(Hoeveelheden in tonnen.)

Producten	1913	1926	1934
Bevroren rundvleesch . . .	1.368	8.959	1.508
Geconserveerd vleesch . . .	91	961	279
Vleeschmeel	—	237	2.134
Gezouten runderhuiden . .	148	3.014	2.764
Vuile wol	1.002	1.333	1.590
Gewasschen wol	—	—	331
Caseïne	359	477	566
Talk en vet	13.612	21.442	9.486
Gezouten darmen	63	1.277	966
Kanen	—	—	2.900
Tarwe	237.477	91.424	458.717
Mais	125.832	214.170	813.358
Vlas	71.632	83.618	437.882
Haver	161.857	17.561	54.038
Gerst	6.897	32.378	242.602
Rogge	10.413	19.169	37.294
Kanariezaad	15	1.193	2.786
Meel	810	4.234	6
Zaad van zonnebloemen .	—	—	7.311
Koeken v. oliehoud. zaden	2.944	2.420	2.534
Quebracho-extract	520	9.029	30.838
Quebracho-hout	4.352	380	3.428

Invoer vanuit Nederland in Argentinië.
(Tariefwaarde in Pesos papier.)

Producten	1913	1926	1934
Eetbare olie	13.975	304.816	11.555
Gepekeld of geperste visch	70.286	292.818	195.564
Kaas	351.361	373.816	4.655
Gepelde rijst	1.975.377	127.002	—
<i>Voedingsproducten</i>	<i>2.729.375</i>	<i>1.326.591</i>	<i>414.222</i>
Sigaren	243.802	320.414	39.809
Tabak	<i>280.911</i>	<i>324.139</i>	<i>39.927</i>
Jenever	513.755	286.736	118.125
Dranken	<i>573.320</i>	<i>333.864</i>	<i>134.357</i>
Spinsels (garens) v. kunst- zijde voor weefgetouwen	—	938.859	7.121.541
Weefsels van wol	13.489	651.914	18.166
Weefsels van katoen	98.432	1.978.402	686.308
Katoenen garens	1.351.205	377.682	999.966
Draad voor naaimachines	—	980.707	376.470
<i>Textielproducten</i>	<i>1.794.302</i>	<i>5.719.961</i>	<i>9.476.155</i>
Stearinekaarsen	608.066	147.382	—
<i>Chemische producten</i>	<i>1.344.302</i>	<i>1.862.507</i>	<i>1.021.627</i>
Schrijfpapier enz.	38.111	562.673	711.225
Karton	184.982	604.339	243.562
<i>Papiersoorten</i>	<i>467.905</i>	<i>1.750.657</i>	<i>1.084.399</i>
<i>Houtsoorten</i>	<i>314.484</i>	<i>128.143</i>	<i>41.166</i>
IJzeren staven	38.711	356.300	541.802
<i>IJzer</i>	<i>346.268</i>	<i>1.222.725</i>	<i>1.217.515</i>
<i>Machines</i>	<i>198.345</i>	<i>333.316</i>	<i>144.060</i>
<i>Metalen</i>	<i>74.536</i>	<i>233.927</i>	<i>228.681</i>
<i>Steen en aarde</i>	<i>564.795</i>	<i>731.061</i>	<i>505.437</i>
Steenkolen	—	2.241.222	1.565.734
Cokes	—	333.389	—
<i>Brandstoffen</i>	<i>102</i>	<i>2.574.611</i>	<i>1.565.734</i>
Gloeilampen	247.593	601.309	447.136
<i>Diverse artikelen</i>	<i>570.182</i>	<i>1.758.784</i>	<i>1.769.771</i>
<i>Totaal</i>	<i>9.259.327</i>	<i>18.300.286</i>	<i>17.643.051</i>

De beperkingen, die in de landen gesteld worden voor producten van vreemde herkomst en andere regelingen van verschillende aard, hebben gemaakt, dat in Argentinië fabrieken gevestigd zijn door groote export-firma's uit Engeland, Vereenigde Staten, Frankrijk, België en andere landen. Deze vestiging, die ongeveer 15 jaar geleden is begonnen, wordt telkenjare belangrijker en is zeer sterk geweest in de laatste 5 jaren. Wij achten het van belang de firma's op te geven (zonder aanspraak op volledigheid te maken), die fabrieken hebben gevestigd in Argentinië, alle met bevredigende resultaten. Deze lijst, die voor het eerst gepubliceerd wordt zal binnenkort door ons worden aangevuld, met toevoeging van het kapitaal en het aantal arbeiders.

Firma's	Jaar van vestiging in Argentinië voor productie of voor oprichting van nieuwe fabriek	Land van oorsprong
<i>Rubberbanden</i>		
Michelin	1934	Frankrijk
Good Year	1930	Ver. Staten
Pirelli	1930	Italië
Dunlop	1935	Engeland
Firestone	1931	Ver. Staten
<i>Kunstzijde</i>		
Du Pont (Duperial) . .	1935	Ver. Staten
Rhodiaseeta	1933	Frankrijk
<i>Electr. lampen</i>		
Philips 1)	1934	Nederland
Osram	1934	Duitschland
<i>Zeepe en parfums</i>		
Florfrance	1935	Frankrijk
Atkinson	1927	Ver. Staten
Coty	1934	Frankrijk
Elizabeth Arden	1935	Ver. Staten
Enoch Morgan's Sons	1932	Ver. Staten
Bourjois	1930	Frankrijk
Colgate-Palmolive-Peet	1927	Ver. Staten
Dagget y Ramsdell . . .	1930	Ver. Staten
Guerlain	1930	Frankrijk
Perfumeria Gal	1928	Spanje
<i>Chemische en pharmaceutische prod.</i>		
Millet y Roux	1935	Frankrijk
De Witt y Cia	1929	Engeland
Carlos Erba	1934	Italië
Fleischmann Arg. Inc.	1934	Ver. Staten
Merck	1930	Duitschland
Schering (Kebbaun) . .	1926	Duitschland
Bayer	1928	Duitschland
Johnson & Johnson . .	1931	Ver. Staten
Lambart Pharmacal Co.	1932	Ver. Staten
Parke Davis and Co. . .	1926	Ver. Staten
Scott & Bowne Inc. . .	1934	Ver. Staten
Eno's Fruit Salt	1932	Canada
Williams Chemical Co.	1925	Ver. Staten
<i>Artikelen voor radio en grammofoon</i>		
Brunswick Radio of Argentine Inc.	1929	Ver. Staten
R. C. A. Victor	1931	Ver. Staten
The Argentine Talking Machine Works	1925	Nederland
<i>Spinnerijen en weveverijen</i>		
Jantzen S.A. Textil . .	1934	Ver. Staten
Los Tejidos (Godde Badin Mondon)	1930	Frankrijk
Sudamtex	1935	Ver. Staten
<i>Voedingsproducten</i>		
Nestle	1930	Zwitserland
Toddy Argentina	1930	Ver. Staten
Crosse y Blakwell	1930	Engeland
<i>Cementfabrieken</i>		
Intern. Cement Corp. . .	1928	Ver. Staten
<i>Oliefabrieken</i>		
Anderson Clayton . . .	1935	Ver. Staten
<i>Vermouth en alcoholische dranken</i>		
Cinzano y Cia	1922	Italië
<i>Bliksemafleiders</i>		
Cierre relampago	1931	Ver. Staten
<i>IJskasten</i>		
Frigidaire	1934	Canada
<i>Verf en Vernis</i>		
Good lass Wall and Co.	1931	Engeland
<i>Machines</i>		
Nebiolo	1934	Italië
<i>Liften</i>		
Otis Elevator	1927	Ver. Staten
<i>Sigaretten en sigaren</i>		
The turkish tobacco Co.	1930	Ver. Staten
<i>Gegalvanis. platen</i>		
Partridge Jones	1927	Engeland
<i>Radeerstoffen</i>		
National Carbon Comp.	1927	Ver. Staten
<i>Loodgieterij</i>		
National Lead Company	1935	Ver. Staten
<i>Potloodhouders en vulpotlooden</i>		
Artercraft Pen Company	1935	Ver. Staten

1) Binnenkort ook inrichtingen voor radio.

De ontwikkeling van de industrie in Argentinië is zeer groot geweest in de laatste 5 jaren. Men schat het aantal arbeiders, dat arbeid heeft gevonden in de nieuwe fabrieken en door uitbreiding van reeds bestaande fabrieken op meer dan 150.000 in den loop van deze laatste 5 jaren. Dit is één van de geheimen voor het ontbreken van werkloosheid in Argentinië. Al deze fabrieken hebben haar eigen binnenlandsche markt moeten veroveren, die vroeger voorzien werd vanuit het buitenland. Het aanwezig zijn van grondstoffen tegen lagen prijs en de matige loonen hebben die pogingen begunstigd.

Er zijn nog vele mogelijkheden op dit gebied en ongetwijfeld zal deze gang van zaken nog langen tijd voortduren, waarbij Argentinië, als een land voornamelijk voor landbouw en veeteelt, wordt omgezet in een land van geheel verschillende productie, met grotere capaciteit voor voortbrenging en minder blootgesteld aan de uitwerking van de algemeene crisis in den internationalen handel.

Er zijn verscheidene omstandigheden, welke Argentinië aantrekkelijk maken voor kapitaal en techniek van landen, die zich uit kunnen breiden: Argentinië heeft geen grensproblemen, noch voor ras, noch voor godsdienst; zijn nationale en provinciale balansen zijn in evenwicht; Argentinië voldoet stipt aan zijn verplichtingen tegenover het buitenland; het heeft geen werkloosheidsproblemen; het had geen heurscrises, noch sluiting van banken, noch inflatie van zijn munt, niet gedurende den wereldoorlog, noch gedurende deze algemeene crisis; het heeft een oppervlakte gelijk aan de helft van Europa, en bezit „koloniale” (subtropische) gebieden binnen zijn eigen grenzen. Zijn 12.300.000 inwoners van Europeesch ras zijn grotendeels volwassenen als gevolg van de immigratie, en wier productievermogen en verbruik daarom gelijk staat aan die van een bevolking van 16.000.000 inwoners.

Soms is de snelheid van de ontwikkeling van een volk belangrijker dan de behaalde graad van ontwikkeling. Vanuit dit standpunt is Argentinië bijzonder belangrijk. Tachtig jaren geleden was het het armste land, en, met uitzondering van Uruguay, het minst bevolkte land van Zuid-Amerika. Thans is het het tweede wat de bevolking betreft, en het eerste wat aangaat de blanke bevolking van zuiver ras. De 12.300.000 inwoners vormen bijna de helft van de zuivere Kaukasische bevolking van Zuid-Amerika. En wat zijn economische capaciteit betreft, overtreft Argentinië de overige negen Zuid-Amerikaansche staten tezamen. Dit volgt uit eenige gevallen, de eerste betrekking hebbende op eenige jaren geleden en de laatste vier aangaande 1934 en 1935, welke hierna volgen:

Uitvoer: Argentinië 50.10 pCt. van het totaal; de andere landen samen 49.90 pCt.

Vervoer reizigers per spoor: Argentinië 57 pCt. van het totaal; overige landen samen 43 pCt.

Goederenvervoer: Argentinië 60 pCt.; overige landen samen 40 pCt.

Posterijen: Argentinië 60 pCt.; overige landen 40 pCt.

Telegrammen: Argentinië 61 pCt.; overige landen 39 pCt.

Papier om te bedrukken: Argentinië 55 pCt.; overige landen 45 pCt.

Onderwijs: Van de bedragen besteed aan onderwijs in geheel Zuid-Amerika behoort iets meer dan de helft aan Argentinië.

Verbruik van petroleum en bijproducten: Argentinië 50.4 pCt.; overige landen 49.6 pCt.

Radio-apparaten: Argentinië 66 pCt.; overige landen 34 pCt.

Telefoontoestellen: Argentinië 49.6 pCt.; overige landen 50.4 pCt.

Automotoren: Argentinië 55 pCt.; overige landen 45 pCt.

Dr. A. E. BUNGE.

BINNENSCHIEPVAARTPROBLEMEN.

De nood in de binnenscheepvaart is sinds enkele jaren een verschijnsel, dat niet alleen de betrokkenen, maar ook de Overheid veel moeite en zorg geeft. De oorzaken van dien nood — te kenschetsen als een disharmonie tusschen bestaande capaciteit en de behoefte daaraan — zijn bekend: eenerzijds een vermindering van het goederenvervoer, anderzijds een ruime uitbreiding der capaciteit door nieuwen aanbouw, motorisatie, betere sleepgelegenheden en terugvloeiing van in het buitenland werkzame tonnage.

Evenmin behoeven wij in te gaan op de werking van de wet nopens de evenredige vrachtverdeling, die de ellende op dit gebied zou stuiten, maar zulks niet vermocht te doen, o.a. omdat de Rijnvaartacte haar arbeidsveld aanmerkelijk reduceerde.

Het falen van deze wet is echter aanleiding geweest om naar andere, betere en doeltreffender maatregelen ter verbetering van de toestanden in de binnenvaart te zoeken. Deze voorstellen trachten de spanning tusschen potentiële capaciteit en reële behoefte te verminderen, hetzij door vergroting van het vervoersvolume, hetzij door vermindering van de capaciteit der binnenvloot.

A. Voorstellen tot vergroting van het vervoersvolume.

1. *Opheffing van de evenredige vrachtverdeling.* Men overweegt hierbij, dat de E.V. de vrachtprijzen verhoogd heeft, dat zij bij haar opheffing zouden dalen en dat de binnenvaart beter aan de concurrentie der andere verkeersmiddelen het hoofd zou kunnen bieden. Toch zou opheffing der E.V. den nood in de binnenvaart-als-geheel o.i. slechts nijpender maken, zoodat het geen aanbeveling verdient het oude stelsel af te schaffen, voordat men een nieuw en beter systeem weet te kunnen invoeren.

2. *Inperking van het eigen vervoer.* In 1935 adviseerde het Nederlandsch Binnenvaartbureau tot een bijna algeheel verbod van dit soort van vervoer, zowel te water als te land, betoogende, dat aan het beroepsvervoer — wil het zijn functie in het algemeen belang duurzaam kunnen verrichten — een voldoende dichtheid moet worden gelaten. Dit voorstel is druk besproken en ook op het jongste Binnenscheepvaartcongres van alle zijden belicht.

Een der beroepsvervoerders, de heer F. Balhuizen, verdedigde een vrij eigen vervoer aldus: „Indien de beroepsvervoerders hun apparaat onmatig hebben vergroot, lijkt het mij logischer en billijker, dat dit apparaat zich afstemt op de werkelijk bestaande behoefte dan dat zij, die zelf in hun behoefte aan vervoersgelegenheden wenschen te voldoen, worden gedwongen die behoefte elders te dekken”. De andere prae-adviseur, Mr. L. Bouma, bepleitte daarentegen inperking van het eigen vervoer en een straf stelsel van bepalingen daaromtrent.

Der argumentatie van het Binnenvaartbureau ontbreekt niet alle klem, al ontnemt de critiek-Balhuizen o.i. haar wel de zenuw. Het zal immers — ook al aanvaardt men, dat in het algemeen belang een surplus-capaciteit in het beroepsvervoerapparaat wenschelijk is bijv. voor massa- of militair-vervoer — moeilijk zijn in ieder concreet geval vast te stellen, waar dat surplus aanwezig moet zijn en waar het algemeen belang geschaad wordt. Daarbij komt nog, dat het wellicht mogelijk is, dat een ander openbaar vervoermiddel die spits-behoefte kan bevredigen.

Inmiddels heeft de binnenvaart het extreme standpunt van Juni 1935 verlaten en op haar laatste congres uitgesproken, dat thans een verbod van vervoer voor derden door het eigen vervoer gewenscht is en dat — en nu wordt het vaag — in een algemeene regeling van het vervoer een regeling van het eigen vervoer moet worden opgenomen.

3. *Vermindering der scheepvaartrechten.* Het doel van dit voorstel blijkt het best uit een conclusie van

het reeds genoemde congres: „Het congres, in aanmerking nemende, dat de bestaande scheepvaart-, haven-, kade- en andere heffingen de gebruiksmogelijkheden van de vloot beperken en het teveel vergrooten...” Van opheffing der rechten verwacht men dus een vergroting van de werkingssfeer van de binnenvaart en een vergroting van de hoeveelheid aangeboden goederen. Er rijzen echter eenige bedenkingen:

a. de maatregel zou wel de spanning tusschen capaciteit en behoefte in de binnenvaart verminderen, maar die bij andere verkeersmiddelen vergrooten, zoodat slechts een verschuiving plaats zou vinden;

b. hij scheert alle heffingen over één kam, terwijl hij — uitgaande van het beginsel van kostendekking door het vervoer — behoorde te onderscheiden: kosten-vergoedende heffingen (welke de werkingssfeer van ieder vervoermiddel bepalen en derhalve een economisch vervoer bevorderen) en winst-afwerpende heffingen (welke daartegenover een economisch vervoer belemmeren en dus alleen in de termen vallen voor verlaging of opheffing);

c. zeer waarschijnlijk zullen niet de schippers, doch de vervoerders de vermindering der lasten toucheeren.

B. Voorstellen tot vermindering der capaciteit.

1. *Verlenging van den vaartijd* — door maximum-werktijden en verbod van vervoer bij nacht — en *vermindering der vaarsnelheid*. Men zou een grooter aantal schepen noodig hebben, de omloopsnelheid der vloot zou verminderen, de wachttijden van het niet-varend deel der vloot zouden ingekort worden. Een dergelijke maatregel verdient o.i. geen aanbeveling, daar hij een improductief gebruik der vloot inhoudt, de vrachten verhoogt, de verkregen versnelling van het vervoer door motorisatie en anderszins te niet doet en de mededinging der andere vervoermiddelen vergemakkelijkt.

2. *Inperking der tonnage*. Bij de volgende wijzen van inperking wordt een steunregeling als een *conditio sine qua non* gesteld:

a. men kan de oudste schepen sloopen. De leeftijd is echter niet steeds een goede maatstaf voor de technische geschiktheid van het vaartuig, terwijl thans de vraag naar oudere en goedkoper varende schepen groot is, daar men deze in vele gevallen liever bezigt dan nieuwere en duurder varende schepen. Slooping ontnemt bovendien den schipper zijn onderdak;

b. men kan, de E.V. handhavende, de vloot aan een technische keuring onderwerpen. Hiermede komt men thans reeds tot een inperking, men kan objectieve maatstaven hanteeren en het algemeen belang (bij een veilig vervoer) bevorderen;

c. men kan er van uit gaan, dat in de tegenwoordige omstandigheden — de mededinging der andere vervoermiddelen — inperking der vloot ongewenscht is en daarom maatregelen voorstellen, in te voeren nadat een coördinatie-politiek bij de Overheid vaste vormen aangenomen heeft. Sommige schippers zullen vrijwillig afvloeien, aan de meest zwakke collega's kan men een wachtgeld aanbieden en/of hun vaartuigen opkopen en onttakelen; dit alles te financieren uit een heffing op de tarieven.

Zulk een complex van maatregelen heeft het voordeel, dat de inperking een interne quaestie der schipperij blijft, maar het ontmoet toch eenige bezwaren. Zoo zal — wil men tot een inperking op groote schaal komen — de heffing niet gering kunnen zijn, hetgeen de concurrentie-verhoudingen niet ten gunste van de binnenvaart zal beïnvloeden. Daarbij komt nog, dat vele oud-schippers een inkomen zullen verkrijgen als belooning voor het niet presteeren van arbeid. Wel bespaart men liggelden, doch men moet dit weer aan wachtgeldten uitgeven, zoodat het voordeel nihil is;

d. men volgt voorloopig — gelijk de Bevrachtingscommissie van Rotterdam voorstelt — een rouleerings-

stelsel en legt een gedeelte van de particuliere vloot (1/3) gedurende een gedeelte van het jaar (vier maanden) stil. Hiermede worden wel liggelden, maar geen onderhoudskosten gespaard, zoodat de maatregel weinig doeltreffend schijnt. De B.C. dringt dan ook op maatregelen tot *definitieve* stillegging aan.

Uit dit overzicht der verschillende voorstellen blijkt wel, dat de maatregelen tot vergroting der vervoershoeveelheid alle in min of meer ernstige mate bezwaren ontmoeten, terwijl die tot vermindering der capaciteit — en wel door inperking der tonnage, daarbij inbegrepen een werklozensteunregeling — het meest doeltreffend schijnen, vooral die welke onder b werd geciteerd.

Beschouwt men echter de tot inperking der tonnage aanbevolen maatregelen, dan treft het, dat men zich weinig bezig gehouden heeft met de vraag tot hoever de inperking moet gaan, m.a.w. met de vraag naar de grootte van die inperking.

De beantwoording van die vraag, welke van niet gering belang is — ook om de keuze uit de middelen tot inperking — is verre van gemakkelijk, omdat men dan niet de binnenvaart op zichzelf, maar het geheele vervoerswezen in zijn beschouwingen moet betrekken, terwijl een ordening daarvan veel invloed kan uitoefenen op de beantwoording van de vraag naar de mate van inperking.

Hieronder zullen eenige punten, die bij de behandeling van deze quaestie naar voren komen, opgesomd worden, waarbij uitgegaan wordt van het standpunt, dat iedere ordening, welk stelsel van maatregelen zij ook brengen zal, o.a. de volgende begiinselen in het oog zal moeten houden:

1. zij zal de potentiële capaciteit moeten aanpassen aan de reële behoefte daaraan;

2. zij zal een economisch — d.w.z. een kostendekkend — vervoer moeten bewerken;

3. zij zal aan onrendabel kapitaal geen rendabiliteit mogen verschaffen, noch aan sommige ondernemingen ten koste van andere bedrijven een gunstige positie mogen verleen;

4. zij zal zich moeten aanpassen bij den eigenaardigen toestand, welke de Rijnvaartacte voor een groot gedeelte van ons land schept.

Met het stellen van deze beginselen zijn echter de moeilijkheden in de practijk gegeven:

ad 1um. Welke is de reële behoefte? Is dat de gemiddeld gevraagde tonnage of moet surplus-capaciteit in stand gehouden worden, ten einde ook spitsbelastingen te kunnen verwerken en moet hierbij rekening gehouden worden met de mogelijkheid van overneming daarvan door andere vervoermiddelen (beantwoording van deze vragen beïnvloedt de uitwerking van beginsel 2).

ad 2um. Welke zijn de kosten? Moeten zij inhouden een vergoeding van alle in het verleden aangelegde, resp. gebouwde en nog niet afgeschreven werken? Moet men een tarieven-niveau bevorderen, dat ook terugbetaling van het in de vaartuigen gestoken en rendabel zijnd kapitaal mogelijk maakt, en eventueele, technisch mogelijke en economisch wenschelijke verbeteringen, resp. vernieuwingen toelaat? Veel zal hierbij afhangen van de beantwoording van een gelijke vraag ten opzichte van andere verkeerswerken en -middelen. Moeten die alle kosten dekken — wat de eenige tot in haar consequenties principieel verdedigbare politiek is — dan is er geen reden om de scheepvaart een uitzonderingspositie te doen genieten. Ook zullen sommige beheerders van verkeerswegen gemakkelijker hun bezit als waardeloos afschrijven dan anderen (bijv. particuliere en publiek-rechtelijke lichamen), hetgeen de hoogte der te vergoeden kosten en dit weer den actie-radius beïnvloedt (zie ook hieronder).

ad 3um. Welk kapitaal is nog rendabel? Waar is het tijdstip, dat als basis voor een eventueel rendabiliteitsonderzoek — indien dit mogelijk ware — kan

dienen (de E.V. heeft immers ingrijpend de rendabiliteit der scheepvaartondernemingen gewijzigd, zowel verhoogend als verlagend)? Waarbij nog komt, dat — en nu zie men de zaak in ruimer verband — veelal verkeersweg en -middel gescheiden zijn, doch soms ook in één hand vereenigd voorkomen, hetgeen het rendabel maken van kapitaal beïnvloedt. In het eerste geval zal de rendabiliteit van den weg bepaald worden door de rendabele exploitatie van het vervoersmiddel, in het tweede geval zal er de neiging zijn het in de beide objecten gestoken kapitaal als één geheel te beschouwen. De rendabiliteit van het bijv. in een vaarweg belegd kapitaal wordt bepaald door het winstgevend gebruik door en voor de scheepvaart. Wordt dit over een lange periode gering, dan zal men goed doen het in dien vaarweg belegd kapitaal af te schrijven en de vaargelden dienovereenkomstig te verminderen. Bij een spoorwagonderneming zal deze scheiding niet bestaan, zoodat men daar niet licht tot afschrijving zal overgaan, maar veel meer het ook in den weg gestoken kapitaal voortdurend rendabel zal zoeken te maken.¹⁾

Het laatste gedeelte van het derde beginsel hangt weer samen met het tweede beginsel (dat der kostenvergoeding). Moet bijv. de dichtheid van het aan een beurdienst toegewezen verkeer — o.a. door de bepaling van het aantal concurrenten en het aantal vaarten — zoodanig zijn, dat een kostenvergoeding in den zin van beginsel 2 mogelijk wordt? En hoe bepaalt men die dichtheid bij het wederzijdsch verband van tarievenhoogte en vervoersvolume, ten gevolge van de verhouding tusschen constante en variabele kosten?

ad 4um. Is er een middel om niet de vrije vaart, gewaarborgd bij de Rijnvaartacte, te belemmeren en nochtans een saneering der binnenvaart te verkrijgen? Moet men bij de inperking der tonnage rekening houden met de in het buitenland werkzame of werkzaam geweest zijnde, doch teruggevoelde tonnage?

Eerst wanneer men op al deze vragen het zeer moeilijk te geven antwoord weet, zal men de overmaat aan capaciteit kunnen bepalen. Weliswaar is men na de opsomming van moeilijkheden geneigd de beantwoording van deze vragen onmogelijk te achten, maar toch zal men het vraagstuk niet kunnen ontloopen. Want, al moge men zich vleien met de verwachting, dat, wanneer de internationale goederenruil weer toeneemt, een groot gedeelte der vloot weer elders emplooi zal kunnen vinden — waardoor het vraagstuk dus gedeeltelijk opgelost zou zijn — men spanne zijn verwachtingen niet te hoog: ook elders is door autarchisch streven tonnage aangebouwd, die ook bij toenemend ruilverkeer de oude relaties zal blijven pogen te bedienen.

Het geeft weinig bevrediging na een critisch overzicht van verschillende voorstellen, slechts een opsomming der moeilijkheden en geen positieve oplossing te geven. Maar het vraagstuk is zoo ingewikkeld, de interdependente factoren zijn zoo menigvuldig en de noodige statistische gegevens zoo spaarzaam, dat thans geen verlossend woord gesproken kan worden. Het getuigt dan ook van een juist inzicht, dat het jongste Binnenscheepvaartcongres geen concreet middel tot beperking, maar een bestudeering van het vraagstuk aanbevolen heeft.

Of echter de binnenvaart den bestaanden nood gedurende den studietijd zal kunnen blijven verduren? En of de studie niet te laat zal komen?

J. P. B. TISSOT VAN PATOT.

¹⁾ Zoo worden bijv. de Staatsspoorwegen in de nieuwe N.V. Nederlandsche Spoorwegen op de balans gebracht voor een waarde van f 100.000.000, overeenkomende met de voor hen nog te delgen Staatsschuld, ofschoon zij als exploitatie-object thans zoo goed als waardeloos zijn.

EEN WET OP DE PENSONEELFONDSEN.

Verscheidene bedrijven geven in Nederland ouderdoms-uitkeeringen aan hun arbeiders en kantoorpersoneel. Dit zijn niet alleen de groote bedrijven, doch ook een groot aantal kleine zaken geven dergelijke uitkeeringen, die dan een vermeerdering vormen van de bedragen, die de betrokkenen ingevolge de verplichte Invaliditeitswet ontvangen. Vooral de kleine patroons geven dikwijls tot wederopzeggens toe een wekelijksche vrijwillige uitkeering uit de exploitatierekening. Daarnaast zijn er een aantal personeelfonds aan verschillende grootere bedrijven verbonden.

Bezieet men het geheel, dan valt het op, dat een bonte verscheidenheid van vormen wordt aangetroffen, die alle hun levensvatbaarheid in mindere of meerdere mate op dit gebied in de practijk bewezen hebben.

Sinds 1909 bestaat op dit terrein een wettelijke regeling als onderdeel van de wet op het Arbeidscontract in artikel 1637s van het Burgerlijk Wetboek. Deze regeling heeft echter alleen betrekking, voor zoover hier van belang, op die gevallen, waarin de arbeiders zelf voor hun pensioen bijdragen storten. Is dit namelijk het geval, dan schrijft artikel 1637s voor, dat een afzonderlijk fonds moet worden gesticht, waarvan het vermogen afgescheiden moet worden gehouden van dat van den werkgever of de onderneming, waaraan het verbonden is en dat minstens de meerderheid van het bestuur door de deelnemende arbeiders moet worden gekozen.

Deze regeling, hoewel practisch zonder sanctie, heeft niettemin in vele gevallen haar uitwerking niet gemist.

Tot nu toe bestaat er echter geen wettelijke regeling voor die gevallen, waarin de geheele kosten door de onderneming worden gedragen.

De Regeering is nu van meening, dat ook, wanneer de werkgever alleen de kosten voor de pensioenverzekering draagt, wettelijk ingrijpen noodzakelijk is. Daartoe diende Zij bij den Hoogen Raad van Arbeid ter fine van advies een voorontwerp van wet op de personeelfonds in. Het hoofdmotief van het voorontwerp komt hierop neer, dat de patroon tot wederopzeggens toe voortaan zijn jaarlijksche stortingen voor de oudendagsvoorziening van zijn personeel zal moeten doen bij een levensverzekeringmaatschappij of bij de Vrijwillige Ouderdoms Verzekering, of dat hij, als de betrokkene een zekeren leeftijd heeft bereikt, een storting ineens doet bij een levensverzekeringmaatschappij, tengevolge waarvan deze instelling den begunstigde regelmatig uitkeeringen doet toekomen.

Verder schrijft het voorontwerp voor, dat een personeelfonds zijn uitkeeringen moet herverzekerden bij een levensverzekeringmaatschappij of een verzekeringsovereenkomst moet sluiten ingevolge de Ouderdomswet 1919, tenzij bij Koninklijk Besluit dispensatie is verleend, hetwelk alleen mogelijk zal zijn indien de belangen der betrokken arbeiders voldoende zijn gewaarborgd.

Treedt het personeelfonds uitsluitend als gelegenheid om te sparen op, dan moet het geld worden belegd volgens de Beleggingswet 1928. Deze wet geldt tot nu toe alleen voor de Rijksfondsen, zooals het Invaliditeitsfonds, het Ongevallenfonds, het Burgerlijk Pensioenfonds enz., en schrijft voornamelijk voor, dat niet belegd mag worden in buitenlandsche valuta, noch in obligaties of aandeelen van zuiver particuliere ondernemingen.

Tenslotte zegt het voorontwerp, dat het verboden is ouderdomsuitkeeringen „in uitzicht te stellen” als dit niet geschiedt via een personeelfonds of geseceerd door een levensverzekeringmaatschappij. Dit laatste onder voorwaarden door den Minister te stellen.

Tot dit alles heeft de Regeering aanleiding gevonden tengevolge van een voorval bij den Koninklijken Hollandschen Lloyd. Deze maatschappij moest sur-séance van betaling aanvragen, waarbij toen naar

voren kwam dat de gelden, die voor pensioen gereserveerd waren, één onverbreekelijk geheel uitmaakten met het kapitaal der onderneming en als zoodanig aan de schuldeischers, waaronder de pensioengerechtigden, moesten worden toegewezen. Een van de maatregelen, waartoe de surséance aanleiding gaf was toen het stopzetten van de pensioenen.

De eerste vraag die zich hierbij nu voordoet is, of dit geval voldoende aanleiding is om een wettelijke regeling in het leven te roepen.

De tweede, of indien de voorgaande vraag bevestigend zou worden beantwoord, een regeling zal zijn te treffen waarbij ook de goede bedoelingen, die men ermee beoogt, worden bereikt.

Klaarblijkelijk heeft de Regeering de eerste vraag bevestigend beantwoord. Voor een nadere beschouwing van de tweede is, nu de ontworpen regeling voor ons ligt, van groot belang wat de Regeering bedoelt met de uitdrukking „in uitzicht stellen”, voorkomende in artikel 9 van het voorontwerp. Vermoedelijk is de gedachtengang van de Regeering de volgende geweest: Een verbod, als in artikel 9 neergelegd, is noodzakelijk omdat bij het ontbreken daarvan de wet geen enkel effect zou kunnen hebben. De ondernemingen zouden dan kunnen besluiten geen pensioenfondsen meer op te richten doch bijv. uit de vlottende middelen tot wederopzeggens toe uitkeeringen te geven. Iedere sanctie zou ontbreken en het gevolg zou zijn, dat slechts het bemoeilijken van personeelfondsen zou plaats vinden zonder dat daarvoor iets in de plaats zou worden gesteld. Intusschen is de term „in uitzicht stellen” minder gelukkig gekozen en is niet overduidelijk; ook in de Memorie van Toelichting vindt men vrijwel niets hierover.

Zooals het voorontwerp nu luidt zal bijv. een kleine patroon uit zijn vlottende middelen geen wettelijke uitkeeringen aan enkele arbeiders mogen geven.

Deze consequentie is naar het mij wil voorkomen onaannemelijk! Veel van wat sociaal wenschelijk is, zou op die manier worden verboden. Een dergelijk verbod doet geweld aan de begrippen van ons rechts bewustzijn.

Daarnaast rijst de vraag of ook een toeslagfonds, dat ten doel heeft den invloed van loonsveranderingen op ouderdomsuitkeeringen op te vangen, verboden zou worden en of ook een vereeniging, die hulp bij huiszorg geeft, haar werking zal moeten eindigen. Immers het komt veel voor, dat men toeslagen uit vlottende middelen geeft aan het personeel, dat reeds te oud was om in de pensioenregeling te worden opgenomen.

De bedoelingen van dit wetsontwerp zijn heel goed, doch men vraagt zich toch wel in gemoede af of dit wettelijk ingrijpen zijn doel niet voorbyschiet en veel onmogelijk maakt, wat in de practijk levensvatbaarheid heeft bewezen.

Tenslotte mag de vraag ook worden gesteld, of het wel wenschelijk is om voor te schrijven, dat het aan de spaarfondsen verboden zal zijn de middelen in obligaties of aandelen van particuliere ondernemingen te beleggen. Het terrein van de beleggingen wordt dan wel heel beperkt, en ieder die wel eens te kampen heeft gehad met de vragen, welke zich voordoen, wanneer vrijkomende gelden weer moeten worden belegd, weet, dat de oplossing niet altijd te vinden is, wanneer men zich allerlei beperkingen gaat opleggen.

Alvorens dit uiteraard zeer beknopte overzicht te beëindigen, nog het volgende: Is het nu niet mogelijk iets te doen teneinde een herhaling van gevallen, zooals zich bij den Koninklijken Hollandschen Lloyd voordeden, te voorkomen. De publieke opinie is opgeschrikt en inderdaad is het een zeer groote tegenslag voor degenen, die erop gerekend hadden een rustigen ouden dag tegemoet te gaan en nu vermoedelijk om steun bij Maatschappelijk Hulpbetoon zullen moeten aankloppen.

Het komt mij voor, dat men hier een zeer gevoe-

lige materie aansnijdt. In ieder geval is het beter, dat iemand een pensioen krijgt voor zoover en zoolang de financiële toestand van het bedrijf dit mogelijk maakt, dan dat hij in het geheel niets krijgt, daar de vrees gewettigd is, dat als men alleen ouderdomspensioen via een pensioenfonds of levensverzekeringsmaatschappij toelaat, dat dan een groot aantal werknemers, die thans wel uitkeering zullen krijgen, zonder ouderdomsvoorziening zullen blijven. Zou men niet eerst eens zien wat te bereiken valt met vrijwillige propaganda voor verbetering van pensioenregelingen en zou het daartoe niet mogelijk zijn om de fondsen, die dit verzoeken onder de Verzekeringkamer te brengen, zoodat zij een soort officieele erkenning krijgen en verder de Verzekeringkamer, die thans alleen toezicht uitoefent op het levensverzekeringsbedrijf, te machtigen op te treden als een officieel adviesbureau voor pensioenaangelegenheden, waartoe de betrokken werkgevers zich desgewenscht zouden kunnen wenden? F. O. BOOGAARD.

DE RIJKSMIDDELEN OVER JUNI 1936.

Het eerste halfjaar van 1936 is thans verstreken en langzamerhand is het mogelijk zich een oordeel te vormen over den loop der middelen in dit jaar. Bijzonder gunstig kan dit oordeel niet zijn. Er zat in de verschillende overzichten over de afgelopen maanden weinig variatie. Nog steeds is de daling in de Rijksinkomsten niet tot stilstand gekomen, al gaat zij ook in vertraagd tempo en al is zij voor een deel opgevangen door diverse belastingverhoogingen.

In de eerste helft van het jaar brachten de middelen buiten de kohierbelastingen f 175.980.500 in de schatkist tegen f 180.714.700 in hetzelfde tijdvak van 1935, en bij een evenredige raming van f 185.762.500. Deze cijfers spreken voor zichzelf. Slechts zes middelen (de dividend- en tantiëmebelasting, de invoerrechten, het statistiekrecht, de geslachtaccijns, de omzetbelasting en de couponbelasting) leverden meer op dan in 1935; de raming werd eveneens bij zes middelen overschreden (de invoerrechten, de geslachtaccijns, de wijnaccijns, de omzetbelasting, de couponbelasting en de loodsgelden).

Wat de maand Juni betreft is 1936, in vergelijking met het vorige jaar, iets in het voordeel; de opbrengst bedroeg ditmaal f 30.254.200 tegen f 30.186.200 in Juni 1935 en vertoont derhalve een kleinen vooruitgang (van f 68.000). Daartegenover staat, dat de gemiddelde maandraming niet werd gehaald (nadeelig verschil f 706.200). Het aantal middelen, dat een stijging in het opbrengstcijfer te zien geeft, is even-groot als het aantal middelen, waarvan de ontvangst bij die van Juni 1935 ten achter is gebleven.

Gaan wij nu de onderscheidene bronnen van inkomsten in het kort na, dan blijkt in de eerste plaats, dat de dividend- en tantiëmebelasting ditmaal een niet onbelangrijk accres te zien gaf (van f 362.200), waardoor het nadeelig saldo over de reeds verstreken maanden werd omgezet in een voordeelig verschil (van f 133.400). Intusschen moet de gunstigste maand voor dit middel (Juli) nog komen en het ware voorbarig aan deze enkele maandopbrengst een bepaalde conclusie te verbinden.

Evenals de vorige maand liepen de invoerrechten in opbrengst terug (met f 717.100). De ontvangsten waren betrekkelijk gering, immers f 600.900 minder dan de gemiddelde maandraming. Het blijkt wel, dat de stijging, die in de drie voorafgaande maanden viel te constateeren, slechts van tijdelijken aard is geweest en aan een bijzondere oorzaak (vermoedelijk extra invoer van benzine met het oog op de verhooging van het recht) moet worden toegeschreven: Door de gunstige ontvangsten van de maanden Maart t/m Mei kwam de opbrengst van het eerste halfjaar toch nog f 901.600 uit boven die van de eerste zes maanden van 1935, terwijl boven het evenredig deel der raming een overschot van f 996.800 kon worden ge-

boek. Het statistiekrecht gaf een surplus van f 9.300, waardoor de in de vorige maanden verkregen voorsprong steeg tot f 22.300.

De accijnzen gaven een onderling verschillend beeld te zien. De zoutaccijns gaf f 7.600 méér; toch was de opbrengst op zichzelf beschouwd vrij gering (f 146.200 bij een maandraming van f 208.300). Er wordt minder zout verbruikt voor den inmaak van groenten. Met den geslachtsaccijns gaat het den laatsten tijd beter; ditmaal bedroeg de vooruitgang f 101.600, terwijl de maandraming met f 94.400 werd overschreden. Het toenemend verbruik van rundvleesch, alsmede de prijsstijging daarvan hebben deze stijging veroorzaakt. De wijnaccijns leverde f 69.900 minder op als gevolg van de verlaging der opcenten. De distilleerdaccijns beweegt zich nog steeds in dalende richting; ditmaal wees hij een vermindering aan van f 200.000; ook de raming werd niet bereikt (tekort f 279.800). Deze heffing ondervindt in zeer sterke mate den invloed van de huidige crisis. Ook de bieraccijns leverde minder op dan in Juni 1935 (teruggang f 91.200). Hierbij moet intusschen worden bedacht, dat de ontvangst van Juni 1935 aan den hoogen kant was; op zichzelf beschouwd was de opbrengst der afgeloopen maand (f 721.900) volstrekt niet laag (de maandraming bedraagt f 583.300). De suikeraccijns heeft zich in de laatste maanden iets hersteld; ditmaal werd f 566.200 boven de opbrengst van het vorige jaar ontvangen en f 198.100 meer dan de gemiddelde maandraming. Toch kan het eindoordeel over den loop van dit middel niet gunstig luiden; in het eerste halfjaar kwam f 527.400 minder binnen dan in het tijdvak Januari t/m. Juni 1935. De opbrengst der afgeloopen maanden is ongunstig beïnvloed tengevolge van inslag van suiker met krediet voor den accijns door fabrikanten van suikerhoudende goederen, hetgeen eenige verschuiving in den termijn voor de accijnsbetaling heeft teweeggebracht. De tabaksaccijns gaf opnieuw een daling te zien (van f 99.500). Toch was de ontvangst beduidend hooger dan in de voorafgaande maanden en f 105.300 méér dan de raming.

Blijkens de cijfers over het eerste halfjaar, maakt de hier besproken groep van middelen over het algemeen een slecht figuur. Met uitzondering van den geslachtsaccijns hebben alle accijnzen belangrijk minder opgeleverd dan in de eerste zes maanden van 1935.

De belasting op gouden en zilveren werken gaf f 3.100 minder; toch kwam nog f 100 meer binnen dan waarop blijkens de raming was gerekend. De omzetbelasting leverde f 229.100 meer op dan in Juni 1935 en f 187.600 boven de maandraming, hoewel de laatste maand van het kwartaal voor dit middel doorgaans niet de gunstigste is. Gerekend over zes maanden kwam in 1936 f 692.100 méér binnen. Ook de couponbelasting vertoonde een accres (van f 325.700). Deze heffing stelt tot dusver niet teleur; in het eerste halfjaar werd reeds f 459.600 meer ontvangen dan waarop blijkens de raming was gerekend.

De zegelrechten verschaften ditmaal f 63.200 méér, dat bijna geheel (voor f 62.500) aan een ruimer vloeien van de beursbelasting is toe te schrijven. Toch valt over den loop van dit middel niet te roemen; de raming werd niet gehaald (tekort f 235.900) en het eerste halfjaar bracht f 816.900 minder in de schatkist dan in 1935. Er is weinig bedrijvigheid in de geldwereld. Ook de registratierechten loopen nog steeds terug, door het gestagneerd zijn van den handel in vast goed; ditmaal werd f 75.200 minder ontvangen, waardoor de achterstand over de reeds verstreken maanden steeg tot f 1.078.600.

In tegenstelling met de vorige maand, toen de opbrengst plotseling ver boven het normale steeg, vertoonden de successierechten thans een inzinking. De opbrengst bedroeg niet meer dan f 2.381.100 bij een raming van f 2.541.700. Doordat ook de eerste maanden van het jaar vrij ongunstig waren, is de daling

over het eerste halfjaar nogal belangrijk (f 1.075.900). De loodsgelden leverden f 180.200 minder wegens de sterke verlaging van het tarief. Over zes maanden bedraagt de teruggang f 1.229.200; de raming werd in dien tijd echter met f 26.900 overtroffen.

Wat de Directe Belastingen, onder Afdeling Ia verantwoord, betreft moet worden opgemerkt, dat de stand per ultimo Juni niet veel verschilt van dien per 31 Mei 1936. Het nieuwe belastingjaar 1936/1937 doet zijn invloed nog maar zeer ten deele gevoelen. Het zuiver kohierbedrag der grondbelasting is thans opgelopen tot f 10.200.700, d.i. f 282.100 meer dan de overeenkomstige dienst op 30 Juni 1935 aanwees. Hierin moet vermoedelijk een normaal accres worden gezien. Aan inkomstenbelasting is thans f 29.341.900 op kohier gebracht, of f 3.514.700 meer dan op 30 Juni 1935, welk voordeelig verschil is te danken aan de verhooging der opcenten. Hetzelfde geldt voor de vermogensbelasting, waarbij een toename van het bedrag der opgelegde aanslagen is te constateeren van f 249.200. Daarentegen is de stand van de Verdedigingsbelasting I, evenals in de vorige maanden, lager dan op hetzelfde tijdstip van 1935 (vermindering f 307.200). De belasting van de doode hand staat thans te boek voor f 1.119.700 (het vorige jaar op 30 Juni nog slechts voor f 642.400).

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE HERVORMING VAN DE BANK VAN FRANKRIJK

Dr. H. Weichmann te Parijs schrijft ons:

De Fransche Kamer heeft met de buitengewone meerderheid van 444 tegen 77 stemmen de door de Regeering voorgestelde hervorming van de Bank van Frankrijk aangenomen en het lijdt geen twijfel, dat de Senaat het voorbeeld van de Kamer zal volgen. In 24 uur werd zoo een van de oudste economische instellingen van Frankrijk, welke in staat was zich meer dan 100 jaren tegen elken invloed van buitenaf te verzetten, aan een fundamenteele reorganisatie onderworpen. Men kan noch de draagwijdte van deze reorganisatie, noch de ongewone parlementaire eensgezindheid begrijpen, indien men niet eerst den tot dusver bestaanden toestand beschouwt.

De Bank van Frankrijk bewaarde tot op dit moment het haar nog door Bonaparte, in zijn hoedanigheid van eersten Consul, op 13 Februari 1800 verleende statuut. Volgens deze constitutie bezat zij eenerzijds het privilege van gelduitgifte, doch bleef anderzijds een *particuliere instelling*. Dit drukte vooral een stempel op de samenstelling van haar bestuur, den z.g. Regenschapsraad. Deze bestond uit 18 leden. Van deze 18 leden werden behalve de gouverneur en de beide onder-gouverneurs, slechts 3 regenten door den Staat benoemd, de z.g. algemeene thesauriers. De overige 12 leden van den raad, de eigenlijke leden, welke de economische belangen van het land vertegenwoordigden, werden door de algemeene vergadering van de Bank van Frankrijk gekozen. Al mag deze samenstelling en vorm van de constitueering van den regenschapsraad op het eerste gezicht nog niet zoo eigenaardig lijken, dan wordt zij dit toch door de eigenaardige bepalingen betreffende het kiesrecht van de aandeelhouders.

De Bank van Frankrijk behoort formeel aan ongeveer 40.000 aandeelhouders, die samen 182.500 aandeelen bezitten. Het aantal kleine aandeelhouders heeft hierbij de overwegende meerderheid. Ongeveer 18.000 bezitten slechts één aandeel en ongeveer 9.000 slechts twee aandeelen, terwijl ongeveer 3.000 aandeelhouders drie tot vijf aandeelen bezitten. Deze meerderheid is echter volkomen van invloed op de Bank van Frankrijk uitgesloten. Volgens het Napoleontisch statuut hebben namelijk alleen de 200 grootste aandeelhouders toegang tot de z.g. algemeene vergadering. Deze toestand heeft ertoe geleid, dat de Fransche centrale bank feitelijk door een groep bui-

tengewoon krachtige kapitalisten werd beheerd, terwijl het recht op de waardigheid lid van den regentschapsraad te zijn, in deze families gewoonlijk erfelijk was. Met de accumulatie van kapitaal en ondernemingen in de hand van enkele concerns waren het tenslotte de vertegenwoordigers van de voornaamste Fransche ondernemingen in de bankwereld en de industrie, die de crediet- en discontopolitiek van het land beheerschten. Uit deze personeele banden ontstond noodzakelijk een bevoorrechte positie van bepaalde economische kringen met betrekking tot de economische politiek van de Bank van Frankrijk, als ook een met de democratische politieke beginselen van het land niet in overeenstemming zijnde mogelijkheid tot beïnvloeding van het crediet en van de economische politiek van den Staat. Tenslotte werd door een bepaling van het oude statuut de door den Staat benoemde gouverneur van de bank nog speciaal afhankelijk van de kapitalistische kringen, doordat voor hem het bezit van 50 aandeelen van de Bank van Frankrijk was voorgeschreven.

De door de Kamer aangenomen wet voorziet nu, onmiddellijk aanknoopende bij de vroegere regeling, in de *afschaffing van al deze privileges*, welke juist in de laatste jaren van economische crisis de afhankelijkheid van den Staat van de plutocratische krachten in het land versterkten, krachten, welke niet steeds de noodzakelijke grenzen kenden. In de toekomst zal de leiding van de Bank van Frankrijk bij een algemeen raad berusten, welke zal bestaan uit den gouverneur, twee onder-gouverneurs, drie comptabele leden en 20 regenten. De gouverneur wordt, zooals tot dusverre, door den Staat benoemd, doch wordt van het verplichte bezit van 50 aandeelen vrijgesteld en bovendien materieel onafhankelijker gemaakt. Van de 20 leden van den raad moeten vijf tot de kringen van de producenten behooren, vijf tot de groep van den handel en de consumenten en de overige 10 tot andere bedrijfstakken, welke in hun samenstelling een spiegelbeeld van het geheele bedrijfsleven van het land moeten zijn. Zoo worden vier leden door den Minister van Financiën gekozen uit een voordracht van 3 voor iedere plaats, welke 4 leden de hoofdorganisatie van de Fransche productie, het verbond van verbruiksverenigingen, den algemeen bond van vakverenigingen en den bond van werklieden moeten representeren. Twee vertegenwoordigers worden in geheime verkiezing door het personeel van de Bank van Frankrijk aangewezen. Het Ministerie van Financiën, het Ministerie voor Economische Zaken en het Ministerie van Koloniën benoemen elk een vertegenwoordiger. Ambtshalve zijn lid de algemeene secretaris van den nationalen economischen raad, de president van de financieele sectie van den staatsraad, de directeur van de fondsenafdeeling, de directeur van de afdeeling voor handelsverdragen in het Ministerie van Buitenlandsche Zaken, de algemeene directeur van de organisaties der spaarbanken (de Caisse de Dépôts et Consignations), de gouverneur van de voornaamste grondcredietbank (het Crédit Foncier) en de algemeene directeur van de Caisse Nationale du Crédit Agricole. Op deze wijze is dus een fundamenteele verschuiving in de invloedssfeer tot stand gebracht. Bovendien wordt door de nieuwe wet het stemrechtprivilege van de 200 sterkste aandeelhouders afgeschaft. In de toekomst hebben de aandeelhouders in de algemeene vergadering allen dezelfde rechten.

Het is zonder meer duidelijk, dat deze wijziging in de personeele samenstelling van de leidende instanties van de centrale bank reeds van bijzondere betekenis voor haar toekomstige credietpolitiek en inzonderheid ook voor haar houding t.o.v. den Staat kan zijn. De gedwongen afhankelijkheid van bepaalde economische krachten in het land heeft opgehouden. Het blijft natuurlijk nog de vraag, in hoeverre hiervoor een bedenkelijke afhankelijkheid van den Staat in de plaats is gekomen. Dit is thans nog niet te

zeggen. De huidige hervorming is nog slechts een gedeeltelijke. Zij verandert de personeele verhoudingen, zegt evenwel nog niets omtrent de richtlijnen van de toekomstige credietpolitiek. Deze richtlijnen zullen ook eerst in den vorm van verdere wetten of verordeningen in October worden ingediend. Samenvattend kan men slechts zeggen, dat het organisme van de Fransche circulatiebank van een verouderde hypotheek uit het verleden werd bevrijd, doch dat de toekomstige credietpolitiek eerst later beoordeeld zal kunnen worden, als de in het Parlement gewenscht geachte democratisering van het crediet nader geformuleerd zal zijn.

AANTEKENINGEN.

De coöperatieve beweging in Denemarken.

Denemarken is ongetwijfeld het land van de coöperatieve beweging. Het bevindt zich in dit opzicht in een veel betere positie dan andere landen, daar de organisaties van consumenten en producenten, of liever gezegd stad en land, hier nauw met elkaar samenwerken.

Volgens het verslag over 1934 telde de Deensche coöperatieve beweging rond 1.7 mill. leden. Daar een ieder in doorsnee echter lid van verschillende coöperatieve vereenigingen is, is het aantal individueele leden op 370.000 aan te nemen. De meerderheid van de individueele leden vertegenwoordigt echter een huisgezin. En dus raamt men het aantal Denen, dat tot de coöperatieve beweging behoort, op ongeveer 1.3 millioen, d.i. 45 pCt. van de geheele Deensche bevolking.

In totaal bestaan er, volgens het verslag over 1934, in Denemarken 7.009 plaatselijke coöperatieve vereenigingen en gemeenschappen, voorzover zij in den centralen bond van Deensche coöperatieve vereenigingen zijn samengenomen. Bovendien bestaan er nog vele andere, ten deele coöperatief samengestelde, landbouwvereenigingen, zooals de credietvereenigingen, de teeltvereenigingen en contrölevereenigingen. De bovengenoemde 7.009 locale vereenigingen zijn weder in 46 hoofdorganisaties ondergebracht, welke in 19 speciale groepen verdeeld kunnen worden en tenslotte in de centrale vereeniging haar toporganisatie hebben. Daarbij is elke afzonderlijke plaatselijke organisatie geheel zelfstandig en onafhankelijk. Iedere aparte tak van de beweging verricht zijn dagelijksch werk geheel onder zelfbestuur.

De centrale bond van de Deensche coöperatieve vereenigingen draagt den naam van: De samvirken-de danske Andelsselskaber. Daartoe behooren:

1. De centrale organisatie van de Deensche zuivelbonden. Deze omvat alle zuivelfabrieken in Denemarken, welke in 1934 1411 in aantal waren.
2. De centrale bond van Deensche boteruitvoerereenigingen, in totaal 11 stuks.
3. De centrale bond van Deensche veeuitvoercoöperaties, in totaal 16 stuks.
4. De centrale bond van Deensche coöperatieve slachterijen, in totaal 61 in aantal.
5. De Deensche eieruitvoercoöperatie met 800 plaatselijke vereenigingen.
6. De zaadinkoop- en -verkoopvereening.
7. De groothandelsinkoopvereening van de Deensche verbruiksvereenigingen met 1853 plaatselijke vereenigingen.
8. De inkoopvereening van het Ambt Ringköbing met 67 plaatselijke vereenigingen.
9. De inkoopvereening van Jutland voor voederartikelen met rond 900 plaatselijke vereenigingen.
10. De inkoopvereening van de Deensche eilanden voor voederartikelen.
11. De inkoopvereening van de Fünen voor voederartikelen.
12. De Deensche inkoopvereening voor meststoffen met 1468 plaatselijke vereenigingen.

13. De Deensche koleninkoopcoöperatie.
14. De Deensche coöperatieve cementfabriek.
15. De bond van de samenwerkende Deensche agrarische verzekeringsmaatschappijen.
16. Coöperatieve banken.
17. Coöperatieve ziekenfondsen.
18. De koleninkoopcoöperatie van Fünen.
19. De coöperatieve sanatoriumvereeniging.

De beteekenis van de afzonderlijke coöperatieve vereenigingen in het economisch leven van Denemarken blijkt uit de volgende tabel:

1. De coöperatieve zuivelfabrieken behandelden 90 pCt. van de bij alle zuivelfabrieken ingeleverde melk.

2. Door de coöperatieve boteruitvoervereenigingen werd 48,9 pCt. van den totalen Deenschen boteruitvoer verzorgd.

3. Voor rekening van de coöperatieve varkensslachterijen komt rond 83 pCt. van de totale door de exportslachterijen verrichte slachtingen.

4. De eierenuitvoercoöperaties en de eierenuitvoerende slachterijen leverden 24,4 pCt. van den Deenschen eierenuitvoer.

5. Via de vee-exportcoöperaties ging 33,3 pCt. van den totalen Deenschen uitvoer van runderen en rundvleesch.

6. De coöperatieve inkoopvereenigingen voor voederartikelen hadden een omzet van 82,9 pCt. van den totalen netto-invoer van voederartikelen.

7. Door de coöperatieve mestinkoopvereeniging werd 39,3 pCt. van het totale verbruik aan kunstmest gedekt.

Deze gegevens berusten op de onlangs gepubliceerde statistiek over 1934. Hierbij moet men in aanmerking nemen, dat de agrarische uitvoer van Denemarken 75 pCt. van den totalen uitvoer uitmaakt en de totale uitvoerwaarde in 1935 Deensche Kronen 1266 miljoen bedroeg. De totale omzet van de coöperatieve beweging bedroeg in 1934 Kr. 1.652,2 mill. tegen een totalen omzet van Kr. 1.614,9 mill. in 1933 en Kr. 1.531,6 mill. in 1932. Hierbij moet men echter rekening houden met de veranderlijke prijzen op de wereldmarkt.

De tegenwoordige toestand van de Deensche coöperatieve beweging wordt, zooals vanzelf spreekt, in sterke mate beïnvloed door den algemeenen abnormalen economischen toestand in de wereld. Oorspronkelijk op een omvangrijken en vrijen goederenruil met de andere landen ingesteld, hebben de vele restricties ten aanzien van in- en uitvoer natuurlijk ook hier een rol gespeeld. Juist bij de hierdoor vaak noodzakelijke centralisatie en de meer of minder doorgevoerde planhuishouding in den buitenlandschen handel hebben de coöperatieve vereenigingen een rol van beteekenis gespeeld. In elk geval heeft de Deensche coöperatieve beweging, welke in 1882 met de eerste coöperatieve zuivelfabriek in het Westjutlandsche Dorp Hjedding begon, en sedertdien gestadig is gegroeid, thans opnieuw de waarde van het coöperatieve principe bevestigd, zoowel voor slechte tijden als voor tijden van opbloei, den doorslag geven. De ook op andere gebieden steeds meer aan den dag komende coöperatieve beweging, zooals bijvoorbeeld in den vorm van coöperatieve electriciteitsbedrijven, coöperatieve bakkerijen, motor- en dorschvereenigingen, is het beste bewijs voor de waarde van den coöperatieven arbeid.

R. A.

Schulden, goud en internationale economische opleving.

De Midland Bank wijdt in het maandoverzicht van Juni—Juli 1936 een beschouwing aan de Vereenigde Staten, Rusland en Zuid-Afrika. Hoewel er op het eerste gezicht weinig overeenkomstigs in de economische structuur van deze landen en in hun buitenlandsche verhoudingen valt te constateeren is dit toch aanwezig. Begonnen wordt met eenige typische

verschilpunten naar voren te brengen. De grondslagen voor de welvaart van Zuid-Afrika (2 miljoen Europeanen en 6 miljoen niet-Europeanen) zijn in ongewoon groote mate in een enkele industrie, de goudmijnen, geconcentreerd. De 130 miljoen inwoners van de Vereenigde Staten zijn onderworpen aan een zeer gevarieerd economisch systeem, zonder een speciaal domineerende branche, terwijl meer dan 75 pCt. van de 170 miljoen Russen, niettegenstaande de industriele ontwikkeling van de laatste jaren, direct van den landbouw afhankelijk is.

Een volgend verschil vormt de verhouding tusschen Regeering en economische activiteit in de drie landen. In Rusland een ver doorgevoerd experiment van gecentraliseerde controle over productie en distributie, in de Vereenigde Staten een sterke beweging om de vroeger zeer groote individueele vrijheid in het economisch leven te beperken; in Zuid-Afrika de poging om de heele bevolking van de welvaart in de voornaamste industrie te doen profiteeren.

Ook de internationale economische betrekkingen toonen een markant onderscheid. In Zuid-Afrika is de exporthandel het middelpunt van de economische activiteit. Het behoud van open markten is zoowel voor zijn goud, als ook voor de wol-, maïs-, fruit- en andere agrarische producten van veel belang. In de Vereenigde Staten is de exporthandel naar verhouding veel minder belangrijk en voor Rusland betekent deze slechts een gering deel van zijn economische activiteit.

Monetair onderscheiden de Vereenigde Staten zich door een gewijzigden vorm van den gouden standaard, Rusland door een stelsel dat veel van een „pure managed currency” weg heeft en Zuid-Afrika door een „managed currency” op sterling basis, terwijl tenslotte de Vereenigde Staten een crediteurland zijn, Zuid-Afrika een debiteurnatie en Rusland, tusschen deze twee uitersten in en zijn vooroorlogse schulden niet erkennende, noch het een noch het ander is.

Een punt van overeenkomst ligt in het feit, dat alle drie de landen een actieve betalingsbalans hebben en het is de bedoeling van het artikel van de Midlandbank om hiervan de gevolgen, d.w.z. het gebruik van deze aangroeiende surplusen, na te gaan.

Een land met een actieve betalingsbalans kan de hierdoor ter beschikking komende saldi op drie manieren aanwenden; het kan buitenlandsche schulden afbetalen, in het buitenland beleggen, of monetaire reserves in binnen- of buitenland aanleggen. In geen van de drie landen is evenwel een vermeerdering van buitenlandsche uitzettingen het gevolg geweest.

De betalingsbalans van de Vereenigde Staten sloot in 1934 met een actiefsaldo van \$466 miljoen, in 1935 van \$147 miljoen. De vreemde investeringen op langen termijn in Amerika zijn veel meer toegenomen dan die van Amerika in het buitenland, terwijl, als gevolg van de monetaire en politieke onzekerheden ook de uitzettingen op korten termijn in Amerika belangrijk zijn toegenomen.

De gevolgen van „de vlucht in den Dollar” waren zoo veel belangrijker dan het saldo van de betalingsbalans. Voor meer dan \$300 miljoen werd in 1935 zilver in het buitenland aangekocht, terwijl ruim \$1700 miljoen in goud (bijna tweemaal de jaarlijkse wereldproductie) werd ingevoerd. Volgens het laatste onderzoek betreffende de buitenlandsche investeringen en fondsen in de Vereenigde Staten waren eind 1935 meer dan \$5000 miljoen op langen termijn geïnvesteerd¹⁾ en \$1200 miljoen op korten termijn.

Het Russische saldo van de betalingsbalans was in 1935 circa £45 miljoen. Over vorige jaren bestaan

¹⁾ \$1700 miljoen in de industrie, \$800 miljoen in de spoorwegen, \$600 miljoen in de public utilities en \$600 miljoen in de mijnbouw- en petroleummaatschappijen. Op Engeland vallen 27 pCt. Op Canada 20 pCt. Overige Europeesche landen 42 pCt.

geen gegevens, maar 1935 zou het eerste jaar zijn, dat een surplus opleverde, vooral dank zij den vooruitgang van de Russische industrie. Het saldo werd bijna geheel dienstbaar gemaakt aan de vermindering van na de revolutie ontstane buitenlandsche schulden (waardoor het bedrag van deze schulden tot een klein bedrag verminderde) en voor de rest ter versterking van de positie van de centrale bank aangewend.

De officieele gegevens van *Zuid-Afrika* over 1935 zijn nog niet geheel bekend, doch zonder twijfel was er een aanzienlijk surplus op de betalingsbalans aan te wijzen, waardoor de buitenlandsche schulden (voornamelijk Engelsche) verminderd konden worden.

Alle drie de genoemde landen zijn goudproducenten, gezamenlijk produceeren zij twee derden van de totale wereldproductie. Zuid-Afrika beschouwt zijn goud geheel als uitvoerproduct en voegt slechts zeer weinig aan de reserves van zijn centrale bank toe; Rusland daarentegen versterkt zijn monetaire reserves, evenals de Vereenigde Staten, waardoor bij dit laatste land de reserves ver boven het noodzakelijke (o.a. als dekking van kort-loopende buitenlandsche verplichtingen) zijn gestegen.

Welke beteekenis hebben deze tendenzen betreffen de internationale schulden en goud nu t.a.v. het wereldherstel?

De mogelijkheid voor debiteuren om hun schulden te betalen bevordert een herstel, terwijl dit versterkt kan worden door de bereidheid van crediteuren om nieuwe investeringen voor buitenlandsche ontwikkeling te bestemmen. Het eerste heeft inderdaad plaats gevonden, doch het valt op te merken, dat de landen, die hun schulden hebben kunnen verminderen uit saldi van de betalingsbalans, niet de landen zijn met de grootste schulden, doch juist de landen met een buitenlandsche schuld, welke in overeenstemming was met hun capaciteit. Nieuwe internationale investeringen hebben daarentegen weinig plaats gevonden en dit zal ook niet het geval kunnen zijn voordat de ondragelijke schuldenlasten verminderd zullen zijn. Dit zou het beste kunnen geschieden door een stijging van de grondstoffenprijzen en theoretisch bestaat er een verband tusschen deze prijzen en de goudhoeveelheden. Ruw gezegd is de waarde van de wereldgoudvoorraden sinds 1929 verdubbeld (grote productie, devaluaties), maar om het prijsniveau te verhoogen is noodig, dat deze voorraden goud over een groot aantal centrale banken worden verdeeld. En dit heeft juist niet plaats gehad. Het goud wordt daar verzameld, waar het het minst noodig is en daardoor zal het theoretische verband tusschen goudhoeveelheid en prijsniveau niet in een prijsstijging tot uitdrukking kunnen komen en de groote hoeveelheid goud het wereldherstel niet kunnen bevorderen. Hiervoor noemt het artikel van de Midland Bank een tweetal voorwaarden: de valutaverhoudingen moeten weer normaal worden en de grondslag moet gelegd worden voor een herstel van het economisch vertrouwen, waarvoor voornamelijk politieke pacificatie noodzakelijk is.

ONTVANGEN BOEKEN.

Marktanalyse und Absatzorganisation door Dr. Hans Fischer. (Berlijn 1935; Deutscher Betriebswirte Verlag G.m.b.H. Prijs R.M. 9.60).

Dit boek wijdt in het eerste deel een uitvoerige beschouwing aan de structuur van de Duitse markt voor papier, schrijfwaren en kantoorbehoefden.

De verbruikers worden in vijf groepen verdeeld, de behoeftebepalende factoren worden vastgesteld aan de hand van omvangrijk statistisch materiaal, de plaatselijke verdeling van deze gegroepede behoeften op het gebied van de markt worden door middel van grafische voorstellingen duidelijk en aanschouwelijk weergegeven. De van productie tot behoefte leidende distributiewegen worden beschreven en de beteekenis van groothandel en specialen handel in het kader van de distributie-organisatie van de markt wordt onderzocht. In het hoofdstuk over het marktonderzoek worden de resultaten van beide analyses ter controle van haar juistheid tegenover elkaar gesteld.

In het tweede deel wordt de organisatie van een industriële verkooporganisatie geschetst; de meest doelmatige wegen voor de distributie worden vastgesteld, de overeenkomstige typen van verkoopers gekozen en de plaatselijke verdeling van het gebied van de markt in verkoopsdistricten voltrokken.

De studie is als concreet marktonderzoek voor alle bij de papier-, schrijfwaren- en kantoorbehoeftenmarkt betrokken kringen van groote praktische beteekenis, welke door het overvloedige cijfermateriaal nog wordt vergroot.

Zur Kritik moderner Krisentheorien door N. Moszkowska. (Praag 1935; Verlag Neue Weltbühne. Prijs Tsj. Kr. 12.—).

Critiek op eenige nieuwe socialistische crisistheorieën; de ontwikkeling van een eigen onduidelijk uiteengezette theorie van de overaccumulatie.

La Dévaluation du Franc Belge door Prof. Dr. F. Baudhuin. (Brussel 1936; L'Edition Universelle S.A.).

Een aanvulling op het boek over de Belgische devaluatie, die als een „opération délicate, parfaitement réussie” werd betiteld. De schrijver bespreekt de resultaten na een jaar, die alleszins aan de verwachtingen hebben voldaan.

Economic Conditions in the Netherlands East Indies 1933—1935 door L. B. S. Larkins, Publicatie No. 637 van het Department of Overseas Trade. (Londen 1936; H. M. Stationery Office. Prijs 2 sh.).

Onder het hoofd „United Kingdom Trade Outlook and the Quota System” wijst de heer Larkins op het voortdurend slinkende aandeel van Groot-Brittannië in den Ned.-Indischen invoer van de voornaamste artikelen en spoort het Engelsche bedrijfsleven aan tot een krachtige poging om deze ontwikkeling te stuiten. Voorwaarde daarvoor is een zoo zuiver mogelijke kennis van de markt. Bezoeken aan Indië door Britsche zakenlieden of hunne, in andere landen van het Verre Oosten gevestigde, „area representatives” zijn schaarsch en dan nog in de meeste gevallen van zoo korten duur, dat die met het oog op de uitgestrektheid van dat eilandenrijk nauwelijks toereikend kunnen zijn voor een behoorlijk marktonderzoek.

Het rapport geeft ettelijke nuttige wenken voor langere zakenreizen.

Toegevoegd is het consulaire verslag betreffende Sumatra's Oostkust over dezelfde periode.

AANVOER VAN GRANEN.

(In tons van 1000 kg.)

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	12/18 Juli 1936	Sedert 1 Jan. 1936	Overeenk. tijdvak 1935	12/18 Juli 1936	Sedert 1 Jan. 1936	Overeenk. tijdvak 1935	1936	1935
Tarwe	12.214	581.992	493.947	—	8.311	8.837	590.303	502.784
Rogge	3.253	135.098	123.670	—	1.976	281	137.074	123.951
Boekweit	665	14.618	12.361	—	350	—	14.968	12.361
Maïs	5.240	406.283	441.986	1.821	89.461	75.934	495.744	517.970
Gerst	3.685	171.123	164.662	300	12.140	19.604	183.263	184.266
Haver	1.952	52.616	81.692	—	680	1.660	53.296	83.352
Lijnzaad	2.465	104.183	109.907	2.818	121.098	243.532	225.281	353.439
Lijnkoek	100	32.441	28.643	—	175	—	32.616	28.643
Tarwemeel	799	20.123	10.877	60	5.446	3.767	25.569	14.644
Andere meelsoorten	613	19.224	15.575	213	966	1.761	20.190	17.336

Beknopte economie door Mr. M. V. Polak. (Leiden 1936; N.V. Leidsche Uitgevers-Maatschappij. Prijs ing. f 1.95, geb. f 2.40).

In dit boekje is getracht de economie naar den tegenwoordigen stand der wetenschap in beknopten vorm te behandelen, zonder aan de volledigheid en duidelijkheid afbreuk te doen. De systematiek is de gebruikelijke, terwijl er in het bijzonder naar gestreefd is, de overzichtelijkheid te bevorderen.

Is de Volkenbond nog een vredesinstrument? door Jhr. Mr. O. van Nispen tot Sevenaer. ('s-Gravenhage 1936; W. P. van Stockum & Zoon N.V. Prijs f 0.50).

Nadat in deze brochure eerst in het kort de toestand van onrust en verwarring wordt beschreven, waarin een groot gedeelte van de wereld verkeert en de stemming, die in verschillende landen, welke bij den Volkenbond zijn aangesloten en elders, zich ontwikkelt tegen deze instelling in haar tegenwoordigen vorm, worden de oorzaken nagegaan, welke het geringe succes daarvan en de stijgende ontstemming daartegen verklaren. Op een herziening van het grondverdrag van den Volkenbond en een losmaken van het Pact van de vredesverdragen wordt aangedrongen.

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT VAN DEN STAND DER RIJKSMIDDELEN. Ult. Juni 1936 (in Guldens)

AFDEELING Ia Dir. belastingen.	Kohieren voor den dienst 1936 ¹⁾			Zuiver bedrag der kohieren voor den vorigen dienst t.m. dezelfde maand van het vorige jaar ²⁾
	Totaal bedrag	Bedragen, welke zijn teruggegeven of anders dan wegens betaling op de koh. afgeschr.	Zuiver bedrag	
Grondbelast. a)	10.200.669	—	10.200.669	9.918.580
Inkomst.bel. b)	30.261.208	919.352	29.341.856	25.827.162
Vermogensbel. c)	7.818.300	81.287	7.737.013	7.487.827
Verdedig.bel. I	3.660.544	38.429	3.622.115	3.929.272
Bel. v. d. doodehd.	1.119.726	—	1.119.726	642.405
Totaal...	53.060.447	1.039.068	52.021.379	47.805.246

a) ¼ hoofdsom + 20 procenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen.

b) Hoofdsom + 60—78 procenten. c) Hoofdsom + 75 procenten.

¹⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit ⅔ gedeelte van het belastingdienstjaar 1936/1937 en ⅓ gedeelte van het belastingjaar 1935/1936.

²⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit ⅔ gedeelte van het belastingdienstjaar 1935/1936 en ⅓ gedeelte van het belastingdienstjaar 1934/1935.

AFDEELING Ib Overige middelen.	Juni 1936	Sedert 1 Jan. 1936	Overeenkomstige periode 1935
Benaming der middelen			
Divid.- en tantiëmebel. .	1.847.793	5.181.931	5.048.494
Rechten op den invoer . .	6.399.076	42.996.774	42.095.129
Statistiekrecht	137.312	797.578	775.315
Accijns op zout	146.152	932.327	1.132.847
Accijns op geslacht	511.033	2.934.117	2.680.207
Accijns op wijn	423.450	1.008.112	1.314.458
Accijns op gedistill.	2.074.354	13.370.142	13.957.504
Accijns op bier	721.913	3.414.128	3.864.980
Accijns op suiker	4.614.757	24.797.439	25.324.850
Accijns op tabak	3.021.950	16.857.378	17.572.297
Bel. op gouden en zilverw.	39.721	228.289	243.679
Omzetbelasting	5.187.578	30.243.638	29.551.502
Couponbelasting	648.351	2.959.590	2.693.693
Recht. en boeten v. zegel ¹⁾	1.314.105 ²⁾	8.080.848	8.897.757
Recht. en boet. v. registr.	731.962	4.849.396	5.928.020
Recht. en boet. v. successie, v. overgang bij overlijden en v. schenking	2.381.103	17.051.928	18.127.826
Opbrengst d. loodsgelden	53.568	276.891	1.506.134
Totaal...	30.254.178	175.980.506	180.714.692

¹⁾ Hieronder begrepen wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten, enz. f 290.620 (Beursbel.). ²⁾ Id. f 2.014.484.

AFDEELING II. DIENSTJAAR 1935.

Benaming der middelen	Bedrag van de raming	Zuivere opbrengst over het tijdvak van 1 Jan. 1935 tot en met de maand Juni 1936
Grondbelasting. (¼ hoofdsom + 20 procenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen.)	9.870.000	9.959.178
Inkomstenbelasting (hoofdsom + procenten) ¹⁾	74.200.000 ²⁾	68.298.783
Vermogensbelasting (hoofdsom + procenten) ²⁾	19.015.000 ³⁾	18.194.943
Verdedigingsbel. I	9.200.000	8.738.059
Belasting v. d. doode hand	3.000.000	1.994.323
Divid.- en tantiëmebelasting	12.000.000	10.483.410
Rechten op den invoer	97.500.000	89.239.047
Statistiekrecht	1.800.000	1.639.545
Accijns op zout	2.000.000	2.057.986
Accijns op geslacht	6.500.000	5.946.428
Accijns op wijn	2.400.000 ⁴⁾	2.114.216
Accijns op 't gedistilleerd	31.000.000	28.387.355
Accijns op bier	10.000.000	8.446.236
Accijns op suiker	50.000.000	53.826.172
Accijns op tabak	34.000.000	33.963.299
Belast. op gouden en zilverw.	550.000	497.041
Omzetbelasting	81.500.000	60.943.781
Couponbelasting	5.000.000	5.705.425
Rechten en boeten van zegel	16.000.000	16.109.663
Rechten en boeten v. registr.	11.500.000	10.531.054
Rechten en boeten v. successie, v. overgang bij overlijden en v. schenking	33.000.000	34.707.931
Opbrengst der loodsgelden	2.600.000 ⁵⁾	2.612.053
Totaal...	512.635.000	474.395.928

¹⁾ Ten behoeve van het belastingdienstjaar 1934/1935 werden 20, ten behoeve van het belastingdienstjaar 1935/1936 worden 60—78 procenten gegeven. ²⁾ Ten behoeve van het belastingdienstjaar 1934/1935 werden 55, ten behoeve van het belastingjaar 1935/1936 worden 75 procenten gegeven. ³⁾ Nader gewijzigd ingevolge de wet van 4 Maart 1935. (Stbl. No. 70). ⁴⁾ Id. 13 September 1935 (Stbl. No. 548). ⁵⁾ Id. 10 October 1935 (Stbl. No. 601).

OVERZICHT VAN DE INKOMSTEN TEN BATE VAN HET WERKLOOSHEIDSSUBSIDIEFONDS.

Dienst 1936/1937	Bedrag van raming	Zuiver bedrag kohieren tot en met de maand Juni 1936
Grondbelasting (veertig ten honderd van de hoofdsom)	10.120.000	10.120.657
Personeele belasting (tachtig ten honderd van de hoofdsom naar den eersten, tweeden en derden grondslag)	21.750.000	19.280.236
Gemeentefondsbelasting (vijf en twintig procenten op de hoofdsom)	14.250.000	1.363.460
Vermogensbelasting (twintig procenten op de hoofdsom)	2.100.000	257.614
Inkomstenbelasting (tien procenten op de hoofdsom)	4.600.000	457.883
Totaal.....	52.820.000	31.479.850

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET GEMEENTEFONDS.

	Dienst 1935/1936 Zuiver bedrag der kohieren tot en met de maand Juni 1936	Zuiver bedrag der kohieren voor den dienst 1934/35 tot en met de zelfde maand van 1935
Gemeente.f.belast.	61.328.169	55.708.779
Tijd.opc.o.d.gem.f.b. ¹⁾	—	20.976.313
Op.c.verm.t.get.v.50	5.316.749	5.460.382
Tijd.opc.o.d.verm.b. ²⁾	—	3.276.229

¹⁾ Nader gewijzigd ingevolge de wet van 2 Aug. 1935 (Stbl. No. 451). ²⁾ Alléén voor het dienstjaar 1934/1935.

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET VERKEERSFONDS.

	Juni 1936	1936	1935
Motorrijtuigenbelasting	1.252.152	12.508.811	12.526.124
Rijwielbelasting	3.430	119.375	120.968
Totaal	1.255.582	12.628.186	12.647.092

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 3 7 Juli '36	Lissabon .... 4 1/2 5 Mei '36
Bk. { Bel. Binn. Eff. 3 1/2 7 Juli '36	Londen ..... 2 3/4 Juni '32
{ Vrsch. in R.C. 3 1/2 7 Juli '36	Madrid ..... 5 9 Juli '35
Athene ..... 7 14 Oct. '33	N.-York F.R.B. 1 1/2 1 Feb. '34
Batavia ..... 4 1 Juli '35	Oslo ..... 3 1/2 22 Mei '33
Belgrado ..... 5 1 Febr. '35	Parijs ..... 3 9 Juli '36
Berlijn ..... 4 22 Sept. '32	Praag ..... 3 1 Jan. '36
Boekarest ..... 4 1/2 15 Dec. '34	Pretoria .... 3 1/2 15 Mei '33
Brussel ..... 2 16 Mei '35	Rome ..... 4 1/2 18 Mei '36
Boedapest ..... 4 28 Aug. '35	Stockholm .. 2 1 Dec. '33
Calcutta ..... 3 28 Nov. '35	Tokio .... 3.285 7 Apr. '36
Dantzig ..... 5 21 Oct. '35	Weenen ..... 3 1/2 10 Juli '35
Helsingfors ..... 4 3 Dec. '34	Warschau ... 5 26 Oct. '33
Kopenhagen .... 3 1/2 22 Aug. '35	Zwits. Nat. Bk. 2 1/2 3 Mei '35

OPEN MARKT.

	1936				1935	1934	1914
	18 Juli	13/18 Juli	6/11 Juli	29 Juni/4 Juli	15/20 Juli	16/21 Juli	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc. Prolong.	17/8	11 1/2-21/8	21/8-9/16	21/2-7/8	1 1/4-2 1/8	1/8	3 1/8-3 1/16
Londen Daggeld... Partic. disc.	1/2-1 9/16-5/8	1/2-1 9/16-5/8	1/2-1 9/16-7/8	1/2-2 1/2 9/16-3/4	1/2-1 9/8	3/4-1 13/16-7/8	1 1/2-2 4/4
Berlijn Daggeld... Maandgeld Part. disc. Warenw...	27/8-3 21/2-7/8	27/8-3 1/4 21/2-7/8	3-1/4 21/2-7/8	21/2-3 1/4 21/2-7/8	2 8 3/4 3 1/8-5	4-5 1/4 3 3/4	— 2 1/8-1 1/2
New York Daggeld 1) Partic. disc.	1 3/16	1 1/16	1 1/16	1 3/16	1 1/16	1 1/16	1 1/2-2 1/4

1) Koers van 17 Juli en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
14 Juli 1936	1.46 3/4	7.37 3/8	59.22	9.71 3/4	24.82 1/2	100 1/2
15 " 1936	1.46 11/16	7.37 1/2	59.20	9.72 3/8	24.81 1/2	100 1/2
16 " 1936	1.46 3/4	7.37 3/4	59.22	9.73 1/4	24.82	100 1/2
17 " 1936	1.46 3/4	7.37 3/8	59.22	9.73	24.81 1/2	100 1/2
18 " 1936	1.46 3/4	7.38 3/8	59.21 1/2	9.73	24.82	100 1/2
20 " 1936	1.46 3/16	7.38 3/8	59.22	9.72 1/2	24.82	100 1/2
Laagste d.w.1)	1.46 1/2	7.36	59.18	9.71	24.80	100
Hoogste d.w.1)	1.46 3/8	7.38 1/2	59.25	9.73 1/2	24.85	100 3/8
Muntpariteit	1.469	12.1071	59.263	9.747	24.906	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
14 Juli 1936	48.04	—	6.09	1.10	—	20.13
15 " 1936	48.02 1/2	—	6.10	1.10	—	20.14 1/2
16 " 1936	48.07 1/2	—	6.10	1.10	—	20.16
17 " 1936	48.07	—	6.10	1.10	—	20.16
18 " 1936	48.06 1/2	—	6.10	1.10	—	—
20 " 1936	48.05 1/2	—	6.10	1.10	—	20.12 1/2
Laagste d.w.1)	48.—	—	6.08	1.05	—	20.10
Hoogste d.w.1)	48.08	27.85	6.12	1.15	11.60	20.20
Muntpariteit	48.003	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopen-hagen *)	Oslo *)	Helsing-fors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
14 Juli 1936	38.07 1/2	32.95	37.07 1/2	3.25	40	1.46 3/8
15 " 1936	38.02 1/2	32.92 1/2	37.05	3.25	40	1.46 3/8
16 " 1936	38.—	32.95	37.07 1/2	3.25	40	1.46 3/8
17 " 1936	38.05	32.92 1/2	37.07 1/2	3.25	40	1.46 3/8
18 " 1936	38.10	32.97 1/2	37.12 1/2	3.25	40 1/4	1.46 3/8
20 " 1936	38.12 1/2	33.—	37.15	3.25	40 3/8	1.46 3/4
Laagste d.w.1)	37.95	32.90	37.—	3.22 1/2	39 1/2	1.46 1/4
Hoogste d.w.1)	38.12 1/2	33.05	37.15	3.27 1/2	40 1/2	4.47
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 3/4	2.1878

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van ieder maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
14 Juli 1936	5,02 3/8	6,63 1/4	40,36	68,27
15 " 1936	5,02 25/32	6,63 3/8	40,39	68,20
16 " 1936	5,02 25/32	6,63 1/8	40,39	68,20
17 " 1936	5,03	6,63	40,36	68,15
18 " 1936	5,03 3/32	6,62 3/8	40,37	68,16
20 " 1936	5,02 27/32	6,62 3/8	40,35	68,15
22 Juli 1935	4,96 1/4	6,62 1/4	40,32	67,25
Muntpariteit..	4,86	3,90 3/4	23,81 1/4	40 1/8

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	4 Juli 1936	11 Juli 1936	13/18 Juli 1936 Laagste/Hoogste	18 Juli 1936
Alexandrië..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 1/2	97 1/2
Athene	Dr. p. £	527	528	527	528
Bangkok..	Sh. p. tical	1/10 3/8	1/10 3/8	1/10 3/8	1/10 3/8
Budapest 1)..	Pen. p. £	16 3/4	27	26	28
Buenos Aires 2)	p. pesop. £	18.72 1/2	18.40	18.30	18.50
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/6 1/8	1/6 1/8	1/6 3/32	1/6 5/32
Constantin..	Piast. p. £	624	624	623	624
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/3 15/32	1/3 1/16	1/3 5/16	1/3 3/8
Kobe	Sh. p. yen	1/2 1/32	1/2 1/32	1/2	1/2 1/32
Lissabon ...	Escu. p. £	110 1/2	110 1/2	109 1/2	110 3/8
Mexico	\$ per £	17.90	17.90	17.40	18.40
Montevideo 3)	d. per £	24 1/2	24 1/2	24	24 1/2
Montreal ...	\$ per £	5.03	5.03	5.02 1/2	5.03 1/2
Riod. Janeiro 4)	d. per Mil.	2 25/32	2 25/32	2 1/2	2 25/32
Shanghai ..	Sh. p. \$	1/2 3/8	1/2 3/8	1/2 3/8	1/2 3/8
Singapore ..	id. p. \$	2/4 5/8	2/4 5/8	2/4 1/16	2/4 1/8
Valparaiso 5)	\$ per £	130	130	130	130
Warschau ..	Zl. p. £	26 1/2	26 1/2	26 1/4	26 1/2

1) Offic. not. 6 Juli 16 1/4. 2) Offic. not. 15 laten, gem. not., welke imp. hebben te betalen, 2 Juli 17.08. 3) Offic. not. 4 Juli 39 1/8; 10 Juli 39; 11 Juli 38 15/16; 13 Juli 39; 15 Juli 39 1/8; 18 Juni 39. 4) Id. 11 Mrt. 1935 4 1/4. 5) 90 gd. Vanaf 28 Aug. laatste „export” notering.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 3)

Londen 1) N. York 2)		Londen	
14 Juli 1936..	19 3/8	14 Juli 1936....	138 1/10
15 " 1936..	19 3/4	15 " 1936....	139/-
16 " 1936..	19 1/16	16 " 1936....	138 1/11
17 " 1936..	19 3/8	17 " 1936....	138 1/10
18 " 1936..	19 3/8	18 " 1936....	138 9/10
20 " 1936..	19 3/8	20 " 1936....	138 7/8
22 Juli 1935..	30 3/16	22 Juli 1935....	140 8/16
27 Juli 1914..	24 15/16	27 Juli 1914....	84 10 1/2

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$ p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	7 Juli 1936	15 Juli 1936
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank	f 20.176.935,67	f 33.419.078,—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorsch. op ult. Juni (resp. Mei) 1936 a/d. gemeent. verstr. op a. haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede o.p. op die belastingen en op de vermogensbelasting	65.367,03	523.061,90
Voorschotten aan Ned.-Indië	4.558.347,14	5.887.202,10
Idem aan Suriname	116.505.921,54	114.257.455,78
Kasvord weg. creditverstr. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand	12.317.123,77	12.341.631,83
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen Vord. op andere Staatsbedrijven 1)	118.413.728,77	117.371.634,29
Verstr. ten laste der Rijksbegr. kasgeldleeningen aan gemeenten (saldo)	20.000.000,—	18.750.000,—
	28.447.970,86	29.289.992,50
	7.997.281,39	5.718.491,85
	38.151.219,09	38.144.500,40

Verplichtingen

Voorschot door De Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt	—	—
Schuld a. d. Bank voor Ned. Gemeenten Schatkisbiljetten in omloop	f 431.179.000,—	f 431.174.000,—
Schatkispromessen in omloop	96.090.000,—	96.090.000,—
Zilverbons in omloop	1.172.817,—	1.171.644,50
Schuld op ult. Juni (resp. Mei) '36 aan de gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsb. alsmede o.p. op die bel. en op de vermogensbelasting ..	—	—
Schuld aan Curaçao 1)	878.145,44	1.670.866,93
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1) ..	762.881,56	919.344,18
Id. a. h. Staatsbedr. der P. T. en T. 1) ..	79.550.675,81	78.204.094,18
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)	690.166,56	770.518,32
Id. aan diverse instellingen 1)	103.192.402,11	104.401.455,12

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	11 Juli 1936	18 Juli 1936
Vorderingen: 1)		
Saldo Javasche Bank	f 1.979.000,—	f 1.929.000,—
Saldo b. d. Postchèque- en Girodienst	752.000,—	1.817.000,—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell	111.981.000,—	108.961.000,—
Schatkispromessen in omloop	1.250.000,—	1.250.000,—
Schatkisbiljetten in omloop	2.000.000,—	2.000.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.	1.264.000,—	1.264.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	997.000,—	931.000,—
Belegde kasmiddelen Zelfbesturen	830.000,—	830.000,—
Voorschot van de Javasche Bank ...	—	—
1) Betaalmiddelen in 's Lands Kas op 18 Juli 1936	f 50.287.000,—	—

SURINAAMSCH E BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opsch. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
20 Juni 1936..	759	996	473	604	1.387
13 " 1936..	759	1.072	524	605	1.394
6 " 1936..	757	1.175	540	597	1.404
30 Mei 1936..	753	1.228	492	596	1.408
23 " 1936..	756	1.002	505	594	1.401
1 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluftp. der activa.

STATISTISCH OVERZICHT

GRANEN EN ZADEN										TUINBOUWARTIKELEN						VLEESCH			
TARWE Manitoba loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 kg. 2)		ROGGE 74 kg Bahia loco R'dam/A'dam per 100 kg. 3)		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 kg.		GERST 64/65 kg La Plata loco Rotterdam/ A'dam per 2000 kg. 4)		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 kg.		KOMMERS le soort per 100 st. Berkel/ Rodenrijs		TOMATEN A per 100 K.G. Westland		VROEGE AARD- APPELEN per 100 K.G. Groote- broek		RUND- VLEESCH (versch) per 100 kg Rotterdam		VARKEN- VLEESCH (versch) per 100 kg Rotterdam	
fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	
1925	17,20	100,0	13,07 ^s	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1927	14,75	85,8	12,47 ^s	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1928	13,47 ^s	78,3	13,15	100,6	226,00	97,7	228,50	96,8	363,00	78,5	7,49	100,0	20,—	100,0	4,93	100,0	93,—	100,—	77,50
1929	12,25	71,2	10,87 ^s	83,2	204,00	88,1	179,75	76,2	419,25	90,6	7,79	104,0	16,—	80,0	3,15	63,9	96,40	103,7	93,12 ^s
1930	9,67 ^s	56,3	6,22 ^s	47,6	136,75	59,1	111,75	47,4	356,00	77,0	5,24	70,0	20,—	100,0	4,12	83,6	108,—	116,1	72,90
1931	5,55	32,3	4,55	34,8	84,50	36,5	107,25	45,4	187,00	40,4	3,62	48,3	14,50	72,5	4,95	100,4	88,—	94,6	48,—
1932	5,22 ^s	30,4	4,62 ^s	35,4	77,25	33,4	100,75	42,7	137,00	29,6	5,71	76,2	11,50	57,5	1,69	34,3	61,—	65,6	37,50
1933	5,02 ^s	29,2	3,55	27,2	68,50	29,6	70,00	29,7	148,00	32,0	5,57	74,4	8,21	41,1	0,85	17,2	52,—	55,9	49,50
1934	3,67 ^s	21,4	3,32 ^s	25,4	70,75	30,6	75,75	32,1	142,50	30,8	5,43	72,6	5,53	27,7	3,23	65,5	61,50	66,1	46,65
1935	4,12 ^s	24,0	3,07 ^s	23,5	61,25	26,5	68,00	28,8	131,75	28,5	2,30	30,7	6,64	33,2	3,14	63,7	48,12 ^s	51,7	51,62 ^s
Juli 1934	3,80	22,1	3,30	25,3	71,50	30,9	78,75	33,4	151,25	32,7	5,43	72,6	8,28	41,4	3,52	71,3	63,—	67,7	44,62 ^s
Aug. "	4,37	25,4	4,27 ^s	32,7	83,25	36,0	93,50	39,6	159,25	34,4	—	—	5,89	29,5	2,93	59,4	63,95	68,8	43,30
Sept. "	4,—	23,3	4,15	31,7	77,25	33,4	93,25	39,5	145,50	31,5	—	—	2,02	10,1	—	—	63,55	68,3	42,62 ^s
Oct. "	3,50	20,3	3,70	28,3	69,50	30,0	93,50	39,6	135,25	29,2	—	—	5,92	29,6	—	—	60,70	65,3	42,12 ^s
Nov. "	3,50	20,3	3,45	26,4	71,25	30,8	89,25	37,8	127,75	27,6	—	—	—	—	—	—	53,75	57,8	44,50
Dec. "	3,45	20,1	3,55	27,2	76,25	32,9	91,00	38,6	134,00	29,0	—	—	—	—	—	—	53,15	57,2	44,65
Jan. 1935	3,30	19,2	3,52 ^s	27,0	74,25	32,1	89,25	37,8	137,25	29,7	—	—	—	—	—	—	53,62 ^s	57,7	45,62 ^s
Febr. "	3,20	18,6	3,37 ^s	25,8	68,00	29,4	71,25	30,2	124,25	26,9	—	—	—	—	—	—	51,90	55,8	47,55
Maart "	3,20	18,6	3,07 ^s	23,5	67,75	29,3	64,00	27,1	120,50	26,1	—	—	—	—	—	—	51,40	55,3	47,20
April "	4,07 ^s	23,7	2,95	22,6	70,75	30,6	66,75	28,0	125,00	27,0	—	—	—	—	—	—	51,92 ^s	55,8	50,25
Mei "	4,05	23,5	2,90	22,2	59,90	25,9	67,25	28,5	125,50	27,1	—	—	—	—	—	—	50,80	54,6	48,50
Juni "	4,02	23,4	2,90	22,2	57,50	24,8	75,00	31,8	124,25	26,9	—	—	—	—	—	—	48,—	51,6	46,12 ^s
Juli "	3,92 ^s	22,8	2,55	19,5	54,50	23,5	66,75	28,3	124,50	26,9	2,30	30,7	10,19	50,9	4,24	86,0	48,—	51,6	47,37 ^s
Aug. "	4,25	24,7	2,62 ^s	20,1	55,25	23,9	64,50	27,3	132,25	28,6	—	—	7,29	36,5	2,03	41,2	44,80	48,2	52,55
Sept. "	4,75	27,6	3,—	22,9	55,75	24,1	64,50	27,3	139,50	30,2	—	—	4,45	22,3	—	—	43,37 ^s	46,6	56,62 ^s
Oct. "	4,95	28,8	3,35	25,6	57,75	24,9	64,75	27,4	142,75	30,9	—	—	4,61	23,1	—	—	46,07 ^s	49,5	64,62 ^s
Nov. "	4,65	27,0	3,20	24,5	55,00	23,8	59,75	25,3	137,75	29,8	—	—	—	—	—	—	42,75	46,0	56,85
Dec. "	5,15	29,9	3,40	26,0	56,75	24,5	60,75	25,7	146,50	31,7	—	—	—	—	—	—	44,75	48,1	52,25
Jan. 1936	5,45	31,7	3,52 ^s	27,0	56,00	24,2	63,50	27,0	153,50	33,1	—	—	—	—	—	—	44,—	47,3	50,87 ^s
Febr. "	5,22 ^s	30,4	3,40	26,0	55,25	23,9	64,50	27,3	152,50	33,0	—	—	—	—	—	—	43,77 ^s	47,1	48,25
Maart "	5,22 ^s	30,4	3,50	26,8	59,50	25,7	69,75	29,6	150,00	32,4	—	—	—	—	—	—	45,75	49,2	46,57 ^s
April "	5,17 ^s	30,1	3,45	26,4	64,00	27,6	70,00	29,7	147,25	31,8	—	—	—	—	—	—	48,50	52,1	45,37 ^s
Mei "	5,12 ^s	29,8	3,17 ^s	26,6	63,75	27,5	72,25	30,6	147,75	31,9	—	—	—	—	—	—	51,60	55,5	44,30
Juni "	5,05	29,4	3,45	26,4	66,00	28,5	71,50	30,3	154,00	33,3	—	—	—	—	—	—	54,15	58,2	46,25
6 Juli "	5,40	31,4	3,55	27,2	69,50	30,0	71,50	30,3	160,00	34,6	4,—	53,4	12,—	60,0	2,82	57,2	56,— ^s	60,2	47,75 ^s
13 "	5,60	32,6	3,65	27,9	70,00	30,2	74,00	31,4	167,00	36,1	3,05	40,7	10,32	50,2	2,02	41,0	57,70 ^s	62,0	47,75 ^s
20 "	5,70	33,1	—	—	73,00	31,5	75,00	31,8	161,00	34,8	—	—	—	—	—	—	57,70 ^s	62,0	47,75 ^s

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2 van Jan. 1933 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74/5 kg Hongaarsche; vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 kg Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 19 Sept. 1932 No. 3. Van 19 Sept. '32 tot 24 Juli '33 62/63 kg Z.-Russ. Van 24 Juli '33—7 Oct. '35 64/65 kg La Plata. Van 7 Oct. '35—18 Mei '36 62/63 kg

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

MINERALEN						TEXTIELGOEDEREN										DIVERSEN				
STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 kg.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m. 33.90 Bè s. g. per barrel		BENZINE Gulf exp. 64/66 ^o §cts. per U.S. gallon		KATOEN				WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		KOE- HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.		KALK- SALPET- Gld. per 100 kg netto				
fl.	%	\$	%	§cts.	%	§ cts.	%	pence	%	pence	%	pence	%	fl.	%	fl.	%			
1925	10,80	100,0	1,68	100,0	14,86	100,—	23,25	100,0	29,27	100,—	9,35	100,—	55,00	100,0	29,50	100,0	34,70	100,0	12,—	100,—
1926	17,90	165,7	1,89	112,5	13,65	91,9	17,55	75,5	16,24	55,5	6,30	67,4	47,25	85,9	24,75	83,9	28,46	82,0	11,61	99,9
1927	11,25	104,2	1,30	77,4	14,86	100,—	17,50	75,3	16,78	57,3	7,27	77,8	48,50	88,2	26,50	89,8	40,43	116,5	11,48	99,9
1928	10,10	93,5	1,20	71,4	9,98	67,2	20,00	86,0	19,21	65,6	7,51	80,4	51,50	93,6	30,50	103,4	47,58	137,1	11,48	99,9
1929	11,40	105,6	1,23	73,2	10,—	67,3	19,15	82,4	17,05	58,2	6,59	70,5	39,—	70,9	25,25	85,6	32,25	92,9	10,60	99,8
1930	11,35	105,1	1,12	66,7	8,77	59,0	13,55	58,3	12,—	41,0	3,92	41,9	26,75	48,6	16,25	55,1	25,36	73,1	9,84	99,8
1931	10,05	93,1	0,58	34,5	5,04	33,9	8,60	37,0	7,33	25,0	3,08	33,0	21,50	39,1	12,00	40,7	18,65	53,7	8,61	7,7
1932	8,00	74,1	0,81	48,2	4,50	30,3	6,45	27,7	5,21	17,8	3,11	33,3	16,00	29,1	8,50	28,8	11,15	32,1	6,15	5,8
1933	7,00	64,8	0,45	26,8	3,61	24,3	6,75	29,0	5,13	17,5	2,78	29,7	19,25	35,0	9,50	32,2	13,26	38,2	6,18	5,8
1934	6,20	57,4	0,63	37,5	2,88	19,4	7,35	31,6	5,32	18,2	2,68	28,7	19,25	35,0	10,25	34,7	12,07	34,8	6,11	5,8
1935	6,05	56,0	0,62 ^s	37,2	3,02	20,3	7,05	30,3	5,16	17,6	2,96	31,7	16,75	30,5	8,50	28,8	12,54	36,1	5,89	5,4
Juli 1934	6,15	56,9	0,62	36,9	2,68	18,0	7,55	32,5	5,22	17,8	2,83	30,3	17,00	30,9	9,00	30,5	11,50	33,1	6,30	5,4
Aug. "	6,15	56,9	0,62	36,9	2,68	18,0	7,85	33,8	5,32	18,2	2,85	30,5	16,00</							

GROOTHANDELSPRIJZEN 1)

ZUIVEL EN EIEREN										METALEN													
BOTER per kg Leeuwarder Comm. Noteering		BOTER p. kg Heffing Zuivel-Centr.		KAAS Edammer Alkmaar Fabrieks-kaas kl. m/merk per 50 kg.		EIEREN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton		LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton		TIN Locoprijzen Londen per Eng. ton		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesb. per Eng. ton		GIETERIJ-IJZER (Lux III) p. Eng. t. f.o.b. Antwerpen		ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton		GOUD cash Londen per ounce fine		ZILVER cash Londen Standard Ounce	
f.	o/o	f.	o/o	f.	o/o	f.	o/o	£	o/o	£	o/o	£	o/o	Sh.	o/o	sh.	o/o	£	o/o	sh.	o/o	pence	o/o
925	2,31	100,0	—	56,—	100,0	9,18	100,0	62.1/6	100,0	36.8/6	100,0	261.17/-	100,0	73/-	100,0	67/-	100,0	36.3/6	100,0	85/6	100,—	32 1/8	100,0
926	1,98	85,7	—	43.15	77,1	8,15	88,8	58.1/-	93,5	31.1/6	85,3	290.17/6	111,1	86/6	118,5	68/8	102,5	34.2/6	94,3	85/-	99,5	28 1/8	89,3
927	2,03	87,9	—	43.30	77,3	7,96	86,7	55.14/-	89,7	24.2/-	66,4	290.4/-	110,8	73/-	100,0	64/6	96,3	28.10/-	78,8	85/-	99,5	26 3/4	83,3
928	2,11	91,3	—	48.05	85,8	7,99	87,0	63.16/-	102,8	21.1/-	57,8	227.5/-	86,8	66/-	90,4	62/8	93,5	25.5/6	69,9	85/-	99,5	26 1/8	81,1
929	2,05	88,7	—	45.40	81,1	8,11	88,3	75.14/-	121,9	23.5/-	63,8	203.15/6	77,8	70/6	96,6	68/9	102,6	24.17/6	68,8	85/-	99,5	24 1/8	76,2
930	1,66	71,9	—	38.45	68,7	7,32	73,2	54.13/-	88,0	18.1/6	49,6	142.5/-	54,3	67/-	91,8	59/6	88,8	16.17/-	46,6	85/-	99,5	17 3/8	55,4
931	1,34	58,0	—	31.30	56,9	5,35	58,3	36.5/-	58,4	12.1/-	33,1	110.1/-	42,0	55/-	75,3	47/6	70,9	11.10/6	31,9	92/6	108,0	13 3/8	41,6
932	0,94	40,7	—	22.70	40,5	4,14	45,1	22.17/-	36,8	8.12/-	23,6	97.2/-	37,1	42/-	57,5	37/-	55,2	9.16/-	27,1	118/-	138,0	12 3/8	40,1
933	0,61	26,4	0,96	20.20	36,1	3,71	40,4	22.2/6	35,6	7.17/6	21,6	131.18/-	50,4	41/-	56,2	35/-	52,2	10.12/6	29,4	124.7 3/4	145,8	12 3/8	38,5
934	0,45	19,5	1,—	18.70	33,4	3,45	37,6	18.14/6	30,2	6.15/6	18,6	141.19/6	54,2	40/-	54,8	33/7	50,1	8.9/-	23,4	137.7 3/4	161,0	13 3/8	40,7
935	0,49	21,2	0,99	14.85	26,5	3,20	34,9	19.1/6	30,7	8.11/6	23,5	134.16/6	51,5	39/6	54,1	33/8	50,2	8.10/-	23,5	142/2	166,3	17 3/8	55,1

t. 1932 79 K.G. La Plata; van 26 Sept. 1932 tot 5 Febr. 1934 Manitoba No. 2; van 5 Febr. 1934 tot 6 Juli 1936 80 kg. La Plata. 3) Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 No. 2 Canada. 4) Tot Jan. 1928 Maiting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64/65 K.G. Zuid-Russische. 5) 3 Juli. 6) 11 Juli. 7) 18 Juli. 8) 2 Juli. 9) 9 Juli. 10) 16 Juli. 11) 10 Juli. 12) 17 Juli.

GROOTHANDELSPRIJZEN.

BOUWMATERIALEN										KOLONIALE PRODUCTEN									
VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/Finland per standaard van 4.672 M ³ .		STEENEN				CACAO G.F. Accra per 50 kg c.i.f. Nederland		COPRA Ned.-Ind. f. m. s. per 100 kg Amsterdam		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 kg.		RUBBER Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal-suiker loco R'dam/A'dam per 100 kg.		THEE Afl. N.-I. theev. Java- en Sumatrathee p. 1/2 kg.		INDEXCIJFER	
f.	o/o	f.	o/o	f.	o/o	sh.	o/o	f.	o/o	cts.	o/o	Sh.	o/o	f.	o/o	cts.	o/o	Grondstoffen	Koloniale producten
925	159,75	100	15,50	100,—	19,—	100,—	42/6	35,87 ⁵	100,0	61,375	100,0	2,11,625	100,0	18,75	100,0	84,5	100,0	100,0	100,0
926	153,50	96,1	15,75	101,6	19,50	102,6	49/-	115,3	34,—	94,8	55,375	90,2	2/-	67,4	17,50	93,3	94,25	111,5	96,0
927	160,50	100,5	14,50	93,5	18,50	97,4	68/-	160,0	32,62 ⁵	90,9	46,875	76,4	1/6,375	51,6	19,12 ⁵	102,0	82,75	97,9	87,5
928	151,50	94,8	12,—	77,4	18,50	97,4	57/3	134,9	31,87 ⁵	88,9	49,625	80,9	-10,75	30,2	15,85	84,5	75,25	89,1	84,6
929	146,00	91,4	14,—	90,3	21,25	111,8	45/10	107,9	27,37 ¹	76,3	50,75	82,7	-10,25	28,8	13,—	69,3	69,25	82,0	81,9
930	141,50	88,6	12,50	80,6	20,75	109,2	34/11	82,2	22,62 ⁵	63,1	32	52,1	-5,875	16,5	9,60	51,2	60,75	71,8	66,0
931	110,75	69,3	10,25	66,1	20,25	106,6	22/5	52,8	15,37 ⁵	42,9	25	40,7	-3	8,4	8,—	42,7	42,50	50,3	46,8
932	69,00	43,2	9,25	59,7	15,—	78,9	19/6	45,9	13,—	36,2	24	39,1	-1,75	4,9	6,32 ⁵	33,7	28,25	33,4	36,1
933	73,50	46,0	10,—	64,5	12,75	67,1	15/4	36,0	9,30	25,9	21,10	34,2	-12,25	6,3	5,52 ⁵	29,5	32,75	38,7	35,2
934	76,50	47,9	8,50	54,8	10,50	55,3	13/6	31,8	6,90	19,2	16,80	27,4	-3,875	10,9	4,07 ⁵	21,7	40	47,3	34,4
935	59,50	37,2	7,25	46,8	8,75	46,1	13/5	31,6	9,15	25,6	14,10	23,0	-3,625	10,2	3,85	20,5	34,50	40,8	33,6

Alle Pondennoteringen vanaf 21 Sept. '81 zijn op goudbasis omgerekend; de Dollarnoteringen vanaf 20 April '33 zijn in verhouding van de depreciatie van Dollar t.o.v. den Gulden verlaagd.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
15 Juli 1936	231.954	443.259	47.736	5.864	18.407
8 " 1936	226.567	443.106	42.494	5.983	17.436
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
15 Juli '36	96.813	20.392	90.637	40.684	48.696	32,1
8 " '36	96.758	10.521	96.704	38.366	43.461	29,8
22 Juli '14	11.005	14.736		42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis-sels	Waarv. op het buitenl.	Belee-ningen	Renteloos voorschot v.d. Staat
10 Juli '36	54.607	629	43	18.322	1.271	6.032	3.200
3 " '36	54.341	650	21	19.814	1.275	6.135	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen 1)	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culieren
10 Juli '36	5.708	2.522	86.090	219	1.208	6.123
3 " '36	5.708	2.478	86.448	189	1.214	6.057
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	948

1) Sluitpost activa.

DUITSCHÉ RIJKSBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken 1)	Devisen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Belee-ningen
15 Juli 1936	72,0	24,5	5,1	4.341,1	42,0
7 " 1936	71,9	24,5	4,9	4.375,3	37,8
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa 2)	Circu-latie	Rekg.-Crf.	Diverse Passiva
15 Juli 1936	219,8	543,0	4.129,9	804,7	203,6
7 " 1936	219,7	547,7	4.213,0	763,6	194,3
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 15, 7 Juli resp. 25, 26 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË (in Belga's).

Data 1936	Goud		Binnen- en buitenlandsche wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Munt en diversen						Schatkist	Partic.
16 Juli	3.743	54	1.404	77	157	40	4.419	10	1.039
9 " "	3.744	54	1.410	81	157	40	4.425	19	1.034

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad		"Other cash" 2)	Wissels	
	Totaal bedrag	Goud-certifi-caten 1)		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
1 Juli '36	8.119,5	8.106,5	266,2	4,2	3,1
24 Juni '36	7.970,4	7.958,0	272,8	6,2	3,1

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. 3)	Algem. Dek-kings-perc. 4)
1 Juli '36	2.430,2	4.046,1	6.576,6	130,9	78,9	—
24 Juni '36	2.430,2	3.980,0	6.489,0	130,9	78,7	—

1) Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de \$ op 31 Jan. '34 van 100 op 99,06 cents werd gedevalueerd.

2) "Other Cash" does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

3) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 4) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal Depo-sito's	Waarvan time deposits
24 Juni '36	—	8.396	14.124	4.282	26.372	5.059
17 " '36	12	8.538	14.121	3.937	26.132	5.021

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de betreffende valuta.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 20 Juli 1936.

		Activa.	
Binnenl. Wis-sels, Prom. enz. in disc.	Hfdbk. f 32.994.159,01 Bijbnk. " 1.001.640,03 Ag.sch. " 3.274.643,32	f	37.270.442,36
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 2.184.500,—		—
Af: Verkocht maar voor debk. nog niet afgel.			2.184.500,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 84.248.590,56 1) Bijbnk. " 6.570.145,30 Ag.sch. " 34.590.006,55	f	125.408.742,41
Op Effecten	f 120.677.075,96 1)		—
Op Goederen en Spec.	f 4.731.666,45		125.408.742,41 1)
Voorschotten a. h. Rijk			—
Munt, Goud	f 124.603.475,—		—
Muntmat., Goud	f 504.631.008,71		—
	f 629.234.483,71		—
Munt, Zilver, enz.	f 21.175.619,35		—
Muntmat., Zilver			650.410.103,06 2)
Belegging van kapitaal, reserves en pen-sioenfonds			39.554.272,13
Gebouwen en Meub. der Bank			4.600.000,—
Diverse rekeningen			4.367.480,24
Staat d. Nederl. (Wet v. 27, 5, '32, S. No. 221)			11.958.329,12
		f	875.753.869,32

		Passiva.	
Kapitaal		f	20.000.000,—
Reservefonds			3.105.769,04
Bijzondere reserve			6.300.000,—
Pensioenfonds			10.238.203,99
Bankbiljetten in omloop			747.379.410,—
Bankassigatiën in omloop			24.658,84
Rek.-Cour. saldo's: { Het Rijk f 37.420.419,33 Anderen " 49.786.986,75			87.207.406,08
Diverse rekeningen			1.498.421,37
		f	875.753.869,32

		Beschikbaar metaalsaldo	
Minder bedrag aan bankbiljetten in om-loop dan waartoe de Bank gerechtigd is		f	317.019.754,94
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht			792.549.387,—

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)..... f 68.518.450,—
2) Waarvan in het buitenland..... " 41.170.498,39

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
20 Juli '36	124603	504.631	747.379	87.232	317.020	78
13 " '36	124603	499.216	758.044	74.823	311.784	77
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Belee-ningen	Papier op het buitenl.	Diverse reke-ningen 1)
20 Juli 1936	37.270	—	125.409	2.185	4.367
13 " 1936	40.111	—	126.446	2.185	4.509
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
18 Juli '36 2)		107.520	158.400	22.230	35.268
11 " '36 2)		107.740	160.870	23.690	33.916
20 Juni 1936	89.061	19.385	157.267	23.303	36.218
13 " 1936	89.061	19.186	161.505	22.779	34.533
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Belee-ningen	Diverse reke-ningen 1)	Dek-kings-percentage
18 Juli '36 2)	2.660	71.900	10.280		60
11 " '36 2)	2.580	75.150	10.730		58
20 Juni 1936	1.862	11.144	52.230	10.204	60
13 " 1936	1.080	11.360	56.439	10.462	59
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.